

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(91) 347 def.-SYN 361

Brussel, 6 november 1991

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN DE RAAD

tot wijziging van Richtlijn 90/531/EEG
betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten
in de sectoren water- en energievoorziening,
vervoer en telecommunicatie

(ingediend door de Commissie)

INHOUD

	Blz.
TOELICHTING	1
I. Inleiding	1
II. Werkingssfeer	2
III. Definitie van opdrachten voor dienstverlening	4
Omschrijving van de opdracht	4
Omschrijving van opdrachten voor dienstverlening	4
Definitie van de categorieën diensten	6
Prijsvragen voor ontwerpen	7
Opdrachten voor onderzoek en ontwikkeling	7
Opdrachten waarop de richtlijn van toepassing is	8
IV. Procedureregeling	8
V. Specifieke punten betreffende de dienstverlening in de vier sectoren in kwestie	9
Transacties binnen groepen (artikel 11 bis)	9
Vertrouwelijkheid	13
VI. Goedkeuring van een gecodificeerde tekst	15
VII. Gedetailleerde bespreking van de artikelen	16
Bijlage I : Concordantietabel	31
VOORSTEL VOOR EEN RICHTLIJN VAN DE RAAD	34

TOELICHTING

I. INLEIDING

1. In haar mededeling aan de Raad betreffende de procedures voor de plaatsing van opdrachten in de zogenoemde uitgesloten sectoren⁽¹⁾ heeft de Commissie de industriële en economische aspecten van de aankopen van diensten die werkzaam zijn in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, geanalyseerd. Daarbij bleek dat een openstelling van de opdrachten in deze sectoren voor de communautaire mededinging een aanzienlijke winst zou kunnen opleveren; de voordelen die uit doorzichtiger en niet-discriminerende aankoopmethoden in de vier betrokken sectoren zullen voortvloeien, zullen gevolgen hebben in alle sectoren van de economie en zullen de aanbestedende diensten belangrijke besparingen en een betere kwaliteit van de dienstverlening opleveren, terwijl zij aan de aanbodzijde een beroep zullen kunnen doen op meer concurrerende dienstverleners. De opening van de opdrachten in deze sectoren voor de communautaire mededinging zal aldus het concurrentievermogen van de communautaire industrie in haar geheel ten goede komen.
2. Deze gevolgen zijn uiteraard ook te danken aan het belang van de aankopen van diensten, die kunnen worden geraamd op ongeveer 45 miljard ecu , dat is 15 à 20 % van de totale aankopen in deze sectoren. Een dergelijke hoeveelheid aankopen van een gehele reeks diensten, van eenvoudige, zeer arbeidsintensieve diensten tot zeer gespecialiseerde en kapitaalintensieve diensten, is ontegenzeggelijk van belang, ook al is hier een minder hoog bedrag mee gemoeid dan met de aankopen van diensten door overheidsinstanties (daarover gaat het voorstel van de Commissie betreffende overheidsopdrachten voor het verrichten van diensten⁽²⁾).

(1) COM(88)376 van 11 oktober 1988; supplement 6/88 bij het Bulletin van de Europese Gemeenschappen

(2) COM(91)322 van 30 augustus 1991

3. Richtlijn 90/531/EEG was bedoeld om de opdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken in de vier sectoren in kwestie ook van de interne markt te laten profiteren. Met dit voorstel wordt beoogd de bepalingen van deze richtlijn uit te breiden tot de opdrachten voor dienstverlening in deze sectoren; evenals in het voorstel betreffende overheidsopdrachten voor het verrichten van diensten is echter wel rekening gehouden met de bijzondere kenmerken van de opdrachten voor dienstverlening.

Bijlage I bij het onderhavige memorandum bevat een concordantietabel waarin is aangegeven welke bepalingen van het onderhavige voorstel, het voorstel overheidsopdrachten voor het verrichten van diensten en Richtlijn 90/531/EEG met elkaar overeenkomen.

4. Overeenkomstig het Witboek inzake de voltooiing van de interne markt⁽¹⁾ legt de Commissie met dit voorstel de laatste hand aan haar programma betreffende overheidsopdrachten.

(1) COM(85)310 def. van 14 juni 1985

II. WERKINGSSFEER

5. Dit voorstel heeft ten doel de procedureregeling van Richtlijn 90/531/EEG zoveel mogelijk uit te breiden tot de opdrachten voor dienstverlening. De werkingssfeer is gelijk aan die van Richtlijn 90/531/EEG voor wat betreft de aanbestedende diensten en de gedekte werkzaamheden (artikel 2) in de vier sectoren in kwestie.
6. Overeenkomstig het nagestreefde doel, namelijk het verplicht stellen voor de aanbestedende diensten van een zo coherent mogelijke en aan hun specifieke kenmerken aangepaste regeling voor de plaatsing van opdrachten, bevat dit voorstel slechts wijzigingen op Richtlijn 90/531/EEG wanneer :
 - a) het specifieke karakter van de dienstverlening of van de prijsvragen voor ontwerpen zulks vereist;
 - b) de bestaande bepalingen moeten worden uitgebreid tot de dienstverlening en de prijsvragen voor ontwerpen.
7. Sommige bepalingen zijn van toepassing op de drie soorten opdrachten. In de gevallen waarin de bepalingen van Richtlijn 90/531/EEG niet uitsluitend gelden voor opdrachten voor leveringen en de uitvoering van werken leek het niet noodzakelijk in dit voorstel een wijziging op te nemen. Zodra dit voorstel eenmaal is goedgekeurd, zullen daardoor een

groot aantal bepalingen van Richtlijn 90/531/EEG van toepassing worden op de diensten, zonder dat zij behoeven te worden gewijzigd.

8. Deze bepalingen hebben met name betrekking op :

- de werkingssfeer (artikel 2);
- het discriminatieverbod (artikel 4, lid 2 en 4);
- raamovereenkomsten (artikel 5);
- opdrachten in verband met aan mededinging onderworpen telecommunicatie-activiteiten (artikel 8);
- geheim verklaarde opdrachten (artikel 10);
- krachtens internationale overeenkomsten geplaatste opdrachten (artikel 11, lid 2 en 3);
- technische specificaties (artikel 13);
- de procedureregels (artikel 19 t/m 22);
- het erkenningssysteem (artikel 24);
- de selectiecriteria (artikel 25);
- de gunningscriteria (artikel 27, lid 2 t/m 5);
- de raadpleging van het Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector (artikel 31, lid 2, punt a t/m e);
- de statistieken (artikel 34).

III. DEFINITIE VAN OPDRACHTEN VOOR DIENSTVERLENING

Omschrijving van de opdracht

9. Dit voorstel heeft slechts betrekking op diensten die worden verkregen op grond van een overeenkomst onder bezwarende titel tussen twee verschillende rechtspersonen.

Diensten die worden verricht binnen een aanbestedende dienst die een en dezelfde rechtspersoon vormt, worden daarentegen niet als opdrachten voor diensten beschouwd en vallen niet onder de bepalingen van deze richtlijn.

Omschrijving van opdrachten voor dienstverlening

10. Overeenkomstig het nagestreefde doel, namelijk de aanvulling van de bestaande regeling, worden opdrachten voor dienstverlening in artikel 1 zodanig omschreven, dat de definitie ook betrekking heeft op de niet door Richtlijn 90/531/EEG gedekte aankopen die worden verricht door de aanbestedende diensten in de sectoren in kwestie. Dit voorstel vult dus de werkingssfeer van de bestaande richtlijn aan, die ook nu reeds, naast de opdrachten voor de uitvoering van werken, sommige opdrachten voor dienstverlening dekt. Het gaat hier in de eerste plaats om de opdrachten voor dienstverlening die worden beschouwd als opdrachten voor leveringen in de zin van Richtlijn 90/531/EEG, te weten :

i) dienstverlening betreffende bepaalde software aan aanbestedende diensten in de telecommunicatiesector;

ii) dienstverlening die is bestemd om uitrusting ter beschikking van de aanbestedende dienst te stellen (leasing-, huur- of huurkoopovereenkomsten).

Voorts gaat het om dienstverlening die in een opdracht voor leveringen of de uitvoering van werken is begrepen, en wel met name :

- i) diensten voor het aanbrengen en installeren van uitrusting die het voorwerp van een opdracht voor leveringen vormt;
 - ii) diensten die betrekking hebben op het maken van ontwerpen en deel uitmaken van een opdracht voor de uitvoering van werken waarvoor de aannemer zowel het ontwerp als de uitvoering van de werken op zich neemt;
 - iii) diensten die zijn begrepen in een opdracht voor de uitvoering van "sleutelklare" werken.
11. Wanneer naast een aanbestedingsprocedure voor een opdracht voor de uitvoering van werken of voor leveringen een afzonderlijke aanbestedingsprocedure voor het ontwerpen van die werken of voor het aanbrengen en installeren van uitrusting wordt uitgeschreven, worden laatstgenoemde opdrachten beschouwd als opdrachten voor dienstverlening die binnen de werkingssfeer van deze richtlijn vallen.

Aangezien de regels van deze richtlijn slechts anders zijn voor zover het specifieke karakter van de nog niet door de bestaande regeling gedekte dienstverlening zulks vereist, zal de indeling van een opdracht in een bepaalde categorie de aanbestedende diensten niet voor praktische moeilijkheden stellen.

Definitie van de categorieën diensten

12. De mogelijkheden voor grensoverschrijdende uitwisseling van diensten zijn niet voor alle sectoren gelijk. Daarom wordt in dit voorste onderscheid gemaakt tussen prioritaire en residuaire diensten.

Prioritaire diensten zijn diensten waarvoor reeds nu een communautaire aanbestedingsprocedure dient te worden toegepast om de voordelen van een verruimde markt te benutten (toeneming van de grensoverschrijdende transacties, schaalvoordelen, enz.); zij worden in bijlage XVIA opgesomd en zijn onderworpen aan ongeveer dezelfde regeling als die van Richtlijn 90/531/EEG. Over de kenmerken van de transacties die betrekking hebben op de residuaire diensten is daarentegen niet genoeg bekend om reeds nu met zekerheid te kunnen concluderen dat de communautaire bepalingen in deze nuttig zijn. Daarom gelden voor deze diensten, die in bijlage XVIB worden opgesomd, uitsluitend regels met betrekking tot de doorzichtigheid.

13. De definitie van de diensten en hun indeling in bijlage XVIA of XVIB is hetzelfde als in het voorstel "overheidsopdrachten diensten". De onderverdeling in prioritaire en residuaire diensten heeft namelijk meer te maken met de eigen kenmerken van de betrokken diensten dan met het statuut van de aanbestedende diensten waaraan zij worden geleverd. Zij zijn in de bijlagen XVIA en XVIB gedefinieerd onder verwijzing naar de nomenclatuur van de Verenigde Naties (Central Product Classification) hetgeen het voordeel heeft dat dit een internationale nomenclatuur is.

Prijsvragen voor ontwerpen

14. Dit voorstel gaat ook over prijsvragen voor ontwerpen, waarbij een oproep tot mededinging wordt gedaan voor "ideeën" in plaats van "traditionele offertes". Artikel 17bis bevat aldus specifieke

procedureregels om de organisatie van deze prijsvragen doorzichtig te maken en zonder discriminatie te laten verlopen.

Opdrachten voor onderzoek en ontwikkeling

15. Uitsluitend transacties die voor de aanbestedende dienst resultaat moeten opleveren en met de bedoelde activiteiten verband houden, worden beschouwd als onder dit voorstel vallende opdrachten voor dienstverlening op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. De financiering van onderzoek en ontwikkeling door een aanbestedende dienst ten behoeve van bijvoorbeeld de gehele samenleving wordt daarentegen niet beschouwd als een opdracht voor dienstverlening. Deze benadering komt overeen met die van het voorstel "overheidsopdrachten diensten".
16. Evenals voor de reeds onder Richtlijn 90/531/EEG vallende O & O-opdrachten waarbij het ook gaat om leveringen of de uitvoering van werken, wordt ook in dit voorstel de mogelijkheid geopend geen oproep tot mededinging te doen (artikel 15, lid 2, punt b). Nu ook opdrachten voor dienstverlening binnen de werkingssfeer komen te vallen, wordt de betekenis van dit voorstel echter veel groter. Om ervoor te zorgen dat aldus niet een bepaalde onderneming wordt begunstigd, moet worden bepaald dat de toepassing van dit artikel de uitschrijving van aanbestedingen voor latere opdrachten onverlet laat, en wel meer bepaald voor opdrachten die betrekking hebben op serieproductie.

Specifieke bepalingen met het oog op de vertrouwelijkheid van O & O-opdrachten zijn ook in het voorstel opgenomen (zie punt 25 t/m 28).

Opdrachten waarop de richtlijn van toepassing is

17. De voorschriften van Richtlijn 90/531/EEG zijn van toepassing op opdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken die worden geplaatst door binnen de werkingssfeer van de richtlijn vallende diensten, maar uitsluitend in het kader van de in artikel 2 van die richtlijn beschreven werkzaamheden. Opdrachten voor de uitoefening van andere werkzaamheden vallen dus niet onder deze voorschriften. Evenzo heeft het onderhavige voorstel uitsluitend betrekking op opdrachten voor dienstverlening die door de betrokken diensten worden geplaatst voor de uitoefening van een van de werkzaamheden in kwestie.

IV. PROCEDUREREGLING

18. De procedureregeling (titels IV en V) van de onderhavige richtlijn, die is gebaseerd op die welke in Richtlijn 90/531/EEG is vastgesteld voor opdrachten voor de uitvoering van werken en voor leveringen, is van toepassing op opdrachten voor de in bijlage XVIA vermelde diensten (zie punt 47).

Zoals in punt 12 en 13 reeds werd opgemerkt, zullen voor opdrachten voor de in bijlage XVIB vermelde diensten slechts minimale voorschriften gelden (artikel 12 ter).

19. De procedureregels voor prijsvragen voor ontwerpen zijn specifiek. Zij hebben betrekking op het uitschrijven van de prijsvraag (artikel 16, lid 4 en bijlage XVII), de samenstelling van de jury (artikel 17 bis), de bekendmaking van het resultaat van de prijsvraag (artikel 18 en bijlage XVIII) en de opdrachten die op een prijsvraag volgen (artikel 15, lid 2, punt 1).

V. SPECIFIEKE PUNTEN BETREFFENDE DE DIENSTVERLENING IN DE VIER SECTOREN IN KWESTIE

Transacties binnen groepen (artikel 11 bis)

20. Artikel 11 bis voorziet in de uitsluiting van bepaalde opdrachten voor dienstverlening die worden gegund aan een dienstverlener die met de aanbestedende dienst is verbonden, of aan een dienstverlener die is verbonden met een aanbestedende dienst die deelneemt in een joint venture voor de uitoefening van een onder de richtlijn vallende werkzaamheid.

Uitgesloten zijn de opdrachten voor dienstverlening die worden gegund aan een verbonden onderneming wier hoofddoel erin bestaat op te treden als centrale dienstverlener voor de groep waarvan zij deel uitmaakt, in plaats van haar diensten commercieel op de open markt te verkopen. Aldus speelt de richtlijn in op de bijzondere rol van sommige vormen van dienstverlening die de ondernemingen een commercieel voordeel opleveren en een gemeenschappelijk karakter geven. Tegelijkertijd wordt zo de realiteit van de groepsstructuur, waarin vele aanbestedende diensten in zowel de openbare als de particuliere sector hun activiteiten uitoefenen, geaccepteerd.

21. De bepaling heeft meer in het bijzonder betrekking op drie soorten dienstverlening binnen groepen. Deze categorieën zijn niet altijd even duidelijk van elkaar te onderscheiden :

- de verlening van gemeenschappelijke diensten zoals boekhouding, aanwerving en beheer;
- de verlening van gespecialiseerde diensten die de know-how van de groep bevatten;

- de verlening van een gespecialiseerde dienst aan een joint venture.

De verlening van dergelijke diensten is dikwijls geconcentreerd bij een verbonden onderneming binnen de groep. Dit gebeurt om dezelfde redenen die groepen er ook toe brengen afzonderlijke verbonden ondernemingen op te richten voor hun verschillende activiteiten. Deze redenen zijn onder andere beperking van de aansprakelijkheid, fiscale optimalisering, gescheiden kostenbeheersing en efficiënt beheer in het algemeen. Het aanknopen van dergelijke banden doet echter niets af aan het unieke karakter van de groep.

De verlening van gemeenschappelijke diensten aan verbonden ondernemingen is derhalve een organisatorische kwestie en er is geen reden om dit tegen te werken.

Daarnaast weerspiegelt de concentratie van gespecialiseerde know-how het commerciële en concurrentievoordeel van die groep. Vooral (maar niet uitsluitend) voor particuliere bedrijven is de directe toegang tot dergelijke diensten onontbeerlijk.

22. Tenslotte worden joint ventures voor de uitvoering van een bepaald project dikwijls opgericht om dat project te laten profiteren van de gespecialiseerde kennis van de groepen die de joint venture vormen. Als men deze groepen de toegang hiertoe ontzegt, valt meteen de reden voor de oprichting van de joint venture weg.

De binnen de groep verleende diensten kunnen in belangrijke opzichten verschillen van de leveringen. De beschikbaarheid van diensten bezorgt de groep haar eigen karakter (gemeenschappelijk beheer, personeelsaanwerving, boekhouding) en haar concurrentievermogen (know-how waartoe de groep toegang heeft en die zij niet ter beschikking van anderen stelt, tenzij via de activiteiten van de groep als geheel). Gezien deze kenmerken is een uitzonderingsbehandeling gerechtvaardigd.

Anderzijds verschilt het exploiteren van een op de vrije markt aangeboden dienst door met de groep verbonden ondernemingen niet van het betrekken van leveringen van een met de groep verbonden onderneming. De verplichting om in beide gevallen in een context van open mededinging een aanbesteding uit te schrijven, zou geen afbreuk doen aan het karakter en het concurrentievoordeel van de groep.

23. De uitsluiting van bepaalde opdrachten voor dienstverlening is derhalve aan twee beperkingen onderworpen doordat de desbetreffende bepaling slechts van toepassing is op verbonden ondernemingen

- waarvan de jaarrekening is geconsolideerd met die van de aanbestedende dienst overeenkomstig de bepalingen van de Zevende Vennootschapsrichtlijn⁽¹⁾ of, in het geval van niet onder die richtlijn vallende aanbestedende diensten, wanneer er sprake is van een dominerende invloed in de zin van het mededingingsrecht; en

- waarvan het hoofddoel is diensten aan de groep te verlenen en niet commercieel werkzaam te zijn.

(1) Richtlijn 83/349/EEG van de Raad van 13 juni 1983, PB L 193 van 18 juli 1983

Om toch enige ruimte te laten voor transacties met verbonden ondernemingen waarin de aanbestedende dienst een minderheidsdeelneming heeft (waarvoor de uitzondering niet zou gelden) en voor marginale commerciële activiteiten, is het minimum voor de dienstverlening binnen de groep vastgesteld op 85 % van de omzet van de dienstverlener.

24. Volgens de richtlijn behoeven voor de gunning van dergelijke opdrachten de voorschriften van de richtlijn dus niet te worden nageleefd. Desgewenst moet de Commissie echter wel toezicht op dergelijke uitzonderingen kunnen uitoefenen en voorts moeten de door de Commissie noodzakelijk geachte bewijzen worden geleverd. Deze bewijzen zouden de geconsolideerde jaarrekening, door verbonden ondernemingen opgesteld volgens Richtlijn 83/349/EEG, kunnen omvatten. Zij kunnen ook de verificatie van deelnemingen en van het binnen de groep gerealiseerde percentage van de omzet door openbare controleorganen omvatten. (Men heeft de Commissie verzekerd dat, wanneer particuliere aanbestedende diensten aan een externe accountantscontrole zijn onderworpen, de accountant van de groep in staat zou zijn te controleren of deze voorschriften worden nageleefd.)

Vertrouwelijkheid

25. Gezien het industriële karakter van de activiteiten die door de aanbestedende diensten in de vier sectoren in kwestie worden uitgeoefend, moeten in de richtlijn bepalingen worden opgenomen ter bescherming van vertrouwelijke of in commercieel opzicht gevoelig liggende informatie, terwijl toch de verplichting moet blijven bestaan om een oproep tot mededinging te doen voor opdrachten of prijsvragen voor ontwerpen. De bepalingen van Richtlijn 90/531/EEG worden uitgebreid tot de opdrachten voor dienstverlening.

Deze bepalingen hebben betrekking op :

- a) de bescherming van het vertrouwelijke karakter van de informatie bij het verstrekken van de technische specificaties, bij de erkenning en de selectie van leveranciers en bij de toewijzing van de opdrachten (artikel 4);
- b) de mogelijkheid vrij te kiezen uit de procedures voor het plaatsen van opdrachten (artikel 15) en uit de middelen om een oproep tot mededinging te doen (artikel 16), zodat de aanbestedende dienst geen aankondiging betreffende de opdracht voor de dienstverlening in kwestie behoeft bekend te maken in het Publikatieblad en aldus de verspreiding van de desbetreffende informatie kan beperken;
- c) de verplichting om in de indicatieve periodieke aankondiging (artikel 17 en bijlage XIV) slechts de categorieën diensten en het totaalbedrag van elke categorie bekend te maken (zonder dat daarom de uiteindelijke bestemming van de dienst behoeft te worden onthuld);
- d) de onderverdeling van de aankondiging van geplaatste opdrachten (bijlage XV) in twee delen, waarvan er slechts één in het Publikatieblad moet worden bekendgemaakt;
- e) de mogelijkheid om in de aankondiging van geplaatste opdrachten geen gegevens te vermelden betreffende de prijs, de gunningscriteria en de waarde van het uit te besteden deel van de opdracht (punt 11 van bijlage XV);
- f) de mogelijkheid te wijzen op het gevoelige commerciële karakter van de gegevens die moeten worden verstrekt onder punt 6 en 9 (aantal

aanbiedingen en naam van de leverancier) van de aankondiging van geplaatste opdrachten (artikel 18, lid 2).

26. Voor sommige opdrachten voor in bijlage XVIB vermelde diensten of voor opdrachten voor onderzoek, ontwikkeling of studie zouden de bovengenoemde bepalingen onvoldoende kunnen blijken voor zover bij de bekendmaking van deel I van de aankondiging van geplaatste opdrachten binnen twee maanden na de gunning gegevens zouden kunnen worden onthuld waaraan de aanbestedende dienst geen bekendheid wenst te geven; alleen al het resultaat van de plaatsing van een opdracht zou de interne strategie van de aanbestedende dienst of van de onderneming waaraan de opdracht is gegund, kunnen onthullen en daarom moet dit vertrouwelijk kunnen blijven.
27. Volgens het bepaalde in artikel 18, lid 3, kan daarom de beschrijving van de opdrachten voor diensten als bedoeld in bijlage XVIB en van de opdrachten die overeenkomstig artikel 15, lid 2, punt b), zonder voorafgaande oproep tot mededinging worden geplaatst, beperkt blijven tot de vermelding van de categorie van de dienst in kwestie van bijlage XVI (diensten voor onderzoek en ontwikkeling, diensten voor bedrijfsadvisering en aanverwante diensten enz.).
28. Opgemerkt zij dat de overige opdrachten waarbij het resultaat van de gunningsprocedure eveneens vertrouwelijk moet blijven, in de eerste plaats opdrachten zijn die niet binnen de werkingssfeer van de richtlijn vallen, want hoewel zij door de aanbestedende diensten worden geplaatst, houden zij verband met andere activiteiten dan die waarop de richtlijn betrekking heeft of zijn zij van het toepassingsgebied van de richtlijn uitgesloten krachtens specifieke bepalingen zoals die van artikel 7.

VI. GOEDKEURING VAN EEN GECODIFICEERDE TEKST

29. In artikel 2 van dit voorstel wordt bepaald dat de Commissie bij de goedkeuring van deze richtlijn haar goedkeuring hecht aan een geconsolideerde tekst die alle bepalingen betreffende leveringen, de uitvoering van werken en dienstverlening bevat.

Het is zeer nuttig om op heel korte termijn over één enkel instrument te kunnen beschikken : in de eerste plaats zal op nationaal niveau kunnen worden verwezen naar één enkel communautair instrument, ongeacht het type opdracht. Ook voor de belanghebbende partijen zal het gemakkelijker zijn één enkel instrument te gebruiken, te meer daar, zoals in punt 7 uiteengezet werd, de bepalingen betreffende leveringen en de uitvoering van werken ook betrekking hebben op dienstverlening en daarom niet noodzakelijk nog eens in dit voorstel zijn opgenomen.

VII. GEDETAILLEERDE BESPREKING VAN DE ARTIKELEN

30. Onderstaande toelichting heeft betrekking op de gewijzigde of nieuwe bepalingen, die in artikel 1 van dit voorstel zijn vermeld.

Artikel 1, lid 3

31. De opneming van de definitie van "verbonden ondernemingen" is noodzakelijk om krachtens artikel 11 bis vrijstelling te verlenen voor sommige opdrachten voor dienstverlening die het voorwerp vormen van transacties binnen een groep (zie punt 20 t/m 24). Deze definitie verwijst naar de Zevende Richtlijn (83/349/EEG) betreffende de jaarrekening. Voor niet onder deze richtlijn vallende bedrijven is het principe van de dominerende invloed in de zin van lid 2 van dit artikel van toepassing.

Artikel 1, lid 4

32. Bij lid 4 van artikel 1 worden opdrachten voor dienstverlening in de definitie van opdrachten opgenomen. Overeenkomstig het nagestreefde doel, namelijk de aanvulling van de bestaande regeling, worden opdrachten voor dienstverlening zodanig gedefinieerd dat alle aankopen in de sectoren in kwestie die niet vallen onder de definitie van opdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken van Richtlijn 90/531/EEG, zijn gedekt.
33. Voor sommige opdrachten behoeven de communautaire voorschriften echter niet te gelden wegens hun eigen kenmerken of wegens het in de nabije toekomst te verwachten gebrek aan mededinging. Deze opdrachten zijn vermeld in de punten i), ii) en iii) en het betreft hier opdrachten voor telecommunicatiediensten die overeenkomstig Richtlijn 90/388/EEG niet zullen worden geliberaliseerd, diensten van arbitrage en verzoening waarvoor de dienstverleners gewoonlijk in overleg door de betrokken partijen worden aangewezen, alsmede opdrachten betreffende de aankoop van onroerende goederen die noch opdrachten voor leveringen, noch opdrachten voor de uitvoering van werken zijn. De in verband met dergelijke aankopen verleende diensten vallen echter wel onder deze richtlijn.

Artikel 1, lid 5, 6, 7 en 8

34. In al deze definities wordt het begrip "dienstverlening" of "dienstverlener" opgenomen. Bovendien wordt in lid 6 verduidelijkt dat dienstverleners niet kunnen worden afgewezen wegens hun rechtsvorm (zie punt 26).

Artikel 1, lid 16

35. Dit lid bevat de definitie van prijsvragen voor ontwerpen. Deze verschillen van opdrachten voor dienstverlening doordat zij geen betrekking hebben op de verlening van een dienst als zodanig, maar ten doel hebben de mogelijkheden voor een toekomstig ontwerp te verkennen dat eventueel later het voorwerp zal vormen van een opdracht voor dienstverlening, de uitvoering van werken of leveringen : het kan hier bijvoorbeeld gaan om prijsvragen op het gebied van automatische gegevensverwerking (ontwerp voor de automatisering van een dienst), weg- en waterbouw of zelfs architectuur (ontwerp voor de bouw van het hoofdkantoor).

Artikel 3, lid 2, punt a)

36. Alle bepalingen van de alternatieve regeling van Richtlijn 90/531/EEG worden uitgebreid tot de opdrachten voor dienstverlening; wanneer een Lid-Staat bij een besluit van de Commissie wordt gemachtigd de alternatieve regeling toe te passen voor de plaatsing van opdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken door diensten die werkzaam zijn op het gebied van de prospectie en de winning van aardolie en -gas, dan is het van belang dat deze regeling ook wordt toegepast voor de opdrachten voor dienstverlening. Alleen lid 2, punt a), behoefde te worden gewijzigd om daarin de "opdrachten voor dienstverlening" op te nemen.

Artikel 4

37. De wijzigingen in artikel 4 dienen om de werkingssfeer van Richtlijn 90/531/EEG uit te breiden tot opdrachten voor dienstverlening en prijsvragen voor ontwerpen en om het discriminatieverbod uit te breiden tot dienstverleners.

Artikel 6, lid 1 en 2

38. De richtlijn dient alleen betrekking te hebben op de plaatsing van opdrachten of de organisatie van prijsvragen voor ontwerpen op de door de richtlijn gedekte gebieden. In de nieuwe versie van artikel 6, lid 1 en 2, wordt dit reeds in Richtlijn 90/531/EEG bestaande principe uitgebreid tot de dienstverlening en de prijsvragen voor ontwerpen.

Artikel 7

39. Richtlijn 90/531/EEG is niet van toepassing op aankopen van produkten die zullen worden wederverkocht of verhuurd onder concurrentiële voorwaarden. Volgens de nieuwe versie van artikel 7 vallen opdrachten voor dienstverlening die met het oog op deze wederverkoop of verhuur worden geplaatst, evenmin onder de richtlijn. Wanneer een aanbestedende dienst namelijk opdrachten voor dienstverlening plaatst om deze wederverkoop of verhuur tot een goed einde te brengen, behoeft de daarmee verband houdende dienstverlening (bijvoorbeeld reclame) niet aan de procedureregeling van de richtlijn te worden onderworpen; door de concurrentiedruk op de verkoop- of de verhuurprijs van het produkt wordt de aanbestedende dienst immers gedwongen alle elementen waardoor deze prijs tot stand komt, tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden aan te kopen.

Artikel 10 bis

40. Volgens de nationale wetgeving van sommige Lid-Statens mogen sommige diensten uitsluitend door overheidslichamen worden verleend. Krachtens het nieuwe artikel 10 bis zijn deze opdrachten onder bepaalde voorwaarden van de toepassing van de richtlijn uitgesloten.

Dit artikel heeft daarentegen niet ten doel opdrachten uit te sluiten die door een aanbestedende dienst bij contract worden gereserveerd voor een of meer leveranciers door middel van bijvoorbeeld een raamovereenkomst.

Artikel 11

41. In de nieuwe versie van dit artikel wordt de reeds in Richtlijn 90/531/EEG opgenomen vrijstelling uitgebreid tot opdrachten voor dienstverlening en prijsvragen voor ontwerpen die op grond van internationale overeenkomsten worden geplaatst respectievelijk georganiseerd.

Artikel 11 bis

42. Dit nieuwe artikel heeft uitsluitend betrekking op dienstentransacties tussen :

- de aanbestedende dienst en "verbonden ondernemingen", zoals gedefinieerd in artikel 1, lid 3; en
- een joint venture waarin een aanbestedende dienst deelneemt, en met haar "verbonden ondernemingen".

Op grond van dit artikel wordt vrijstelling van de toepassing van de richtlijn verleend wanneer de aanbestedende dienst opdrachten voor dienstverlening bij haar dochterondernemingen plaatst. (zie punt 20 t/m 24).

Artikel 12

43. In de nieuwe versie van artikel 12 zijn ook de voor de dienstverlening

geldende drempels opgenomen (lid 1) en worden de bepalingen betreffende de berekening van de geraamde waarde van een opdracht aangepast aan de specifieke kenmerken van de dienstverlening (lid 2 en 3).

44. De drempels worden vastgesteld op het niveau dat in Richtlijn 90/531/EEG wordt aangegeven voor de opdrachten voor leveringen, namelijk 400.000 ecu voor opdrachten die worden geplaatst door diensten in de sectoren water- en energievoorziening en vervoer, en 600.000 ecu voor opdrachten die worden geplaatst door diensten in de telecommunicatiesector.

Door de vaststelling van een gemeenschappelijke drempel worden moeilijkheden in verband met de indeling van een opdracht in de ene of de andere categorie vermeden, zodat de toepassing van de richtlijn niet kan worden omzeild door een opdracht kunstmatig in te delen in een categorie waarvoor een hogere drempel geldt.

Aangezien vele opdrachten zowel dienstverlening als leveringen omvatten, is het bovendien van belang dat de aanbestedende dienst bij de raming van de waarde van de opdracht de aandelen van elk van deze categorieën optelt om vast te stellen of de totale waarde van die opdracht de drempel overschrijdt.

45. Dankzij deze niveaus kan voorts een groot deel van de totale waarde van alle opdrachten worden gedekt en vallen vele opdrachten met een lagere waarde, die naar alle waarschijnlijkheid geen aanleiding zullen geven tot grensoverschrijdende transacties, niet onder de richtlijn.

Artikel 12 bis, 12 ter en 12 quater

46. Volgens deze artikelen is een andere procedureregeling van toepassing al naargelang het gaat om prioritaire diensten (vermeld in bijlage XVIA) of residuaire diensten (vermeld in bijlage XVIB).
47. Voor de opdrachten voor prioritaire diensten geldt de volledige regeling van het voorstel (artikel 12 bis), net zoals voor de opdrachten voor de uitvoering van werken en voor leveringen. Dit is de regeling van Richtlijn 90/531/EEG.
48. Voor de residuaire diensten zullen slechts minimale regels gelden (artikel 12 ter). Deze hebben enerzijds betrekking op de technische specificaties, die zo doorzichtig mogelijk moeten zijn om geen belemmering voor het handelsverkeer te vormen. Anderzijds houden zij in dat de aanbestedende diensten aankondigingen van geplaatste opdrachten opstellen (zie eveneens punt 57). Dank zij deze aankondigingen zal de Commissie een solide informatiebasis over deze dienstentransacties kunnen samenstellen en kunnen nagaan of het wenselijk is in een later stadium de volledige procedureregeling uit te breiden tot deze diensten (zie ook punt 12).

Artikel 14

49. In de nieuwe versie van dit artikel worden alleen maar de bepalingen betreffende de mededeling van de gewoonlijk door de aanbestedende diensten gebruikte specificaties tot de dienstverlening uitgebreid.

Artikel 15

50. In punt b) van lid 2 wordt bepaald dat, wanneer opdrachten op het gebied van O & O, onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling zonder voorafgaande bekendmaking worden geplaatst, voor vervolgoopdrachten wel degelijk een oproep tot mededinging moet worden gedaan, vooral wanneer deze bij voorbeeld ertoe strekken het resultaat van het O & O, de proefneming of de studie in serie te produceren.
51. Bij punt f) worden de bestaande bepalingen voor opdrachten voor de uitvoering van werken uitgebreid tot de dienstverlening.
52. Volgens punt 1) behoeven de aanbestedende diensten geen oproep tot mededinging te doen wanneer de opdrachten op grond van nationale bepalingen aan de winnaar van een prijsvraag moeten worden toegewezen. Deze bepaling is echter niet van toepassing wanneer de prijsvraag in kwestie niet is georganiseerd overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn (bij voorbeeld een lager prijzengeld dan de vastgestelde drempel).

Artikel 16

53. Artikel 16 handelt over de wijze waarop tot mededinging kan worden opgeroepen. In de nieuwe versie is rekening gehouden met het feit dat de dienstverlening nu ook in de richtlijn is opgenomen.
54. In het geval van prijsvragen voor ontwerpen (lid 4) moet een aankondiging in het Publikatieblad worden bekendgemaakt.

De voor de opdrachten vermelde wijzen om tot mededinging op te roepen, zijn uit de aard der zaak niet geschikt voor prijsvragen.

Artikel 17

55. Het nieuwe lid c) bevat de nodige bepalingen om ervoor te zorgen dat de aanbestedende diensten bij de bekendmaking van de periodieke aankondiging de gegevens betreffende hun plannen voor aankopen van diensten vermelden. Het minimumbedrag waarboven deze gegevens moeten worden verstrekt, is gelijk aan dat voor leveringen, ongeacht de categorie diensten waar het om gaat.

Artikel 17 bis

56. Dit nieuwe artikel heeft uitsluitend betrekking op prijsvragen voor ontwerpen.

Wanneer deze worden georganiseerd in het kader van een procedure voor de plaatsing van opdrachten voor leveringen, de uitvoering van werken of dienstverlening, zijn de aanbestedende diensten verplicht het discriminatieverbod (lid 2 en 3) en de voorschriften voor de samenstelling van de jury (lid 4) na te leven, ongeacht het prijzengeld en de voorgenomen betalingen aan deelnemers en ook in de gevallen waarin geen betalingen plaatsvinden.

Wanneer daarentegen als afzonderlijke procedure een prijsvraag voor ontwerpen wordt uitgeschreven, lijkt het dienstig een oproep tot mededinging op Europees niveau en een bekendmaking slechts verplicht te stellen in de gevallen waarin het prijzengeld meer dan 200.000 ecu bedraagt, ten einde de administratieve procedures voor de aanbestedende diensten te beperken. Volgens lid 5 kunnen

de Lid-Staten voorschrijven dat de op een prijsvraag volgende opdracht aan de winnaars van die prijsvraag wordt gegund.

Artikel 18

57. De nieuwe versie van artikel 18 heeft betrekking op alle aankondigingen van geplaatste opdrachten, ongeacht of het gaat om opdrachten voor leveringen, de uitvoering van werken, dienstverlening of om prijsvragen voor ontwerpen.

De bepalingen van Richtlijn 90/531/EEG zijn aldus uitgebreid tot dienstverlening en prijsvragen voor ontwerpen.

Omwille van de vertrouwelijkheid kunnen aanbestedende diensten die gebruik maken van artikel 15, lid 2, punt b), om bepaalde opdrachten voor onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling zonder voorafgaande bekendmaking te kunnen plaatsen, evenwel besluiten geen beschrijving van de inhoud van de opdracht zoals bedoeld in bijlage XV, punt 3 te verstrekken, maar uitsluitend het hoofddoel van de opdracht in de zin van bijlage XVI mede te delen.

Artikel 19, lid 5

58. Lid 5 wordt aangepast om ook de nieuw ingevoerde aankondiging van prijsvragen voor ontwerpen in aanmerking te nemen.

Artikel 22, lid 1

59. Alle bepalingen van artikel 22 zijn van toepassing op dienstverlening;

in de nieuwe versie van lid 1 wordt slechts het begrip dienstverlener toegevoegd.

Artikel 23

60. In de nieuwe versie van artikel 23 worden de bepalingen in kwestie uitgebreid tot de dienstverlening.

Artikelen 24 en 25

61. Alle bepalingen van de artikelen 24 en 25 zijn van toepassing op opdrachten voor dienstverlening; de wijzigingen houden slechts de toevoeging van het begrip "dienstverlener" in.

Artikel 25 bis

62. Op het gebied van de dienstverlening blijkt het in sommige gevallen noodzakelijk de kwaliteit van de dienstverlener te bewijzen door middel van een door een onafhankelijke instantie opgestelde verklaring.

In artikel 25 bis wordt het bestaan van kwaliteitsbewakingsregelingen erkend en worden de aanbestedende diensten verplicht te verwijzen naar de Europese normen EN 29000 en EN 45000.

Opdat het bewijzen van de kwaliteit geen belemmering voor het handelsverkeer vormt en overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof van Justitie in de zaak "Dundalk"⁽¹⁾, wordt in artikel 25 bis tevens bepaald dat de aanbestedende diensten gelijkwaardige

(1) Zaak 45/87 - Jurispr. van 13 maart 1987

verklaringen van andere Lid-Staten moeten erkennen, tenzij zij kunnen aangeven om welke redenen deze verklaringen ongeschikt zijn voor het doel van de opdracht in kwestie.

Artikel 26

63. Volgens de nationale wetgeving van sommige Lid-Staten is dienstverlening door rechtspersonen verboden of gelden voor deze vennootschappen beperkende bepalingen (met betrekking tot de vestiging of de uitgeoefende werkzaamheden). De nieuwe bepalingen van artikel 26, lid 2 en 3, komen overeen met die van het voorstel "overheidsopdrachten diensten"; overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof van Justitie in met name het geval "Webb"⁽¹⁾ zijn de aanbestedende diensten krachtens deze bepalingen verplicht ook de aanbiedingen van rechtspersonen in aanmerking te nemen wanneer deze in overeenstemming zijn met de regeling van het land waar zij zijn gevestigd. Dit verhindert de aanbestedende dienst niet een bepaald opleidingsniveau van de dienstverleners te verlangen of elke aanbidding op haar inhoud te beoordelen.

Artikel 27

64. Artikel 27 gaat over de gunningscriteria. Dat zijn in hoofdzaak dezelfde criteria als reeds gelden voor opdrachten voor de uitvoering van werken en voor leveringen, namelijk de laagste prijs of de economisch voordeligste aanbidding.

(1) Zaak 279/80, Webb [1981] Jurispr. 3304

Hoewel op het gebied van de dienstverlening de prijs gewoonlijk niet het doorslaggevende criterium is, is het noodzakelijk gebleken ervoor te zorgen (lid 1) dat deze bepalingen geen afbreuk doen aan de nationale regelingen die verplichte bezoldigingsschalen voorschrijven. Ook al kan er niet in alle Lid-Staten volledige mededinging via de prijzen zijn, toch lijken deze verschillen geen belemmering voor het grensoverschrijdende dienstenverkeer te vormen.

65. Sommige dienstverleners zijn overheidsdiensten of overheidsondernemingen. Het kan zijn dat deze diensten of ondernemingen concurrentievoordelen ontleen aan hun statuut. Lid 6 heeft niet ten doel het gedrag van de overheidsdiensten en de overheidsondernemingen door de aanbestedende diensten te laten controleren. Het is veeleer de bedoeling ervoor te zorgen dat de aanbestedende dienst goed weet in hoeverre openbare middelen zijn gemoeid met een aanbidding van een openbare dienstverlener.

Artikel 29 bis

66. Doordat tot mededinging zal worden opgeroepen voor de onder deze richtlijn vallende opdrachten, zullen niet-communautaire ondernemingen gemakkelijker toegang krijgen tot de Europese markt. Bij gebrek aan specifieke internationale regels betreffende het dienstenverkeer is het echter lang niet zeker dat derde landen de communautaire ondernemingen een vergelijkbare toegang tot hun markten zullen verlenen.

Hoewel het risico van een verlegging van het handelsverkeer ten nadele van de Gemeenschap bestaat, is het minder groot voor de dienstverlening dan voor de opdrachten voor leveringen, doordat een belangrijk deel van de dienstverlening immers dikwijls op het grondgebied van de Gemeenschap moet plaatsvinden.

Om die reden en wegens het ontbreken van communautaire regels ter bepaling van de oorsprong van alle diensten, lijkt het niet gerechtvaardigd de bepalingen van artikel 29 van Richtlijn 90/531/EEG uit te breiden tot de onder deze richtlijn vallende opdrachten voor dienstverlening. Om een eenzijdige openstelling van de opdrachten voor dienstverlening ten nadele van de Gemeenschap te voorkomen, wordt bij artikel 29 bis een regeling ingesteld die uitsluitend op de onder deze richtlijn vallende dienstverlening van toepassing is en met behulp waarvan de Commissie kan trachten eventuele problemen in verband met de toegang tot de markten van derde landen via onderhandelingen op te lossen. Voorts wordt in lid 4 bepaald dat de Commissie in overleg met het Raadgevend Comité maatregelen kan nemen om de toegang van ondernemingen uit derde landen te beperken wanneer is vastgesteld dat deze landen de communautaire ondernemingen geen toegang tot hun markten geven. De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluiten deze maatregelen te wijzigen.

Artikel 30, lid 1

67. De vervanging van de woorden "software-service" door "dienstverlening" brengt geen verandering in de strekking van de bepalingen van artikel 30 van toepassing op de onder Richtlijn 90/531/EEG vallende opdrachten, maar heeft tot gevolg dat deze bepalingen worden uitgebreid tot de opdrachten voor dienstverlening.

Artikel 33, lid 1, punt a)

68. De bepalingen van artikel 33 zijn in hun geheel van toepassing op de dienstverlening; onder a) wordt slechts het begrip "dienstverleners" toegevoegd.

Artikel 37

69. Aangezien Richtlijn 90/531/EEG voorziet in overgangsperiodes voor drie Lid-Staten, zou het onjuist zijn de onderhavige richtlijn op een vroegere datum in werking te laten treden; de termijnen voor de toepassing van de onderhavige richtlijn zijn derhalve aangepast aan die van Richtlijn 90/531/EEG.

- 31 -
CONCORDANTIETABEL

RICHTLIJN DIENSTVERLENING "ZOGENOEMDE UITGESLOTEN SECTOREN"	RICHTLIJN "DIENSTEN" COM(90)372	RICHTLIJN 90/531/EEG
<u>ARTIKEL 1</u>		
<u>Artikel 1</u>		
3. Verboden onderneming	--	--
4. Opdrachten voor dienstverlening	1(a)	
5. Raamovereenkomst		aanpassing van artikel 1(4)
6. Inschrijver		aanpassing van artikel 1(5)
7. Procedures		aanpassing van artikel 1(6)
8. Specificaties		aanpassing van artikel 1(7)
16. Prijsvragen voor ontwerpen	1(g)	aanpassing van artikel 1(6)
<u>Artikel 3 (2) (a)</u>		
Alternatieve regeling olie gas/steenkool		aanpassing van artikel 3(2) (a)
<u>Artikel 4</u>		
Toepassing van de non- discriminatieprocedures		aanpassing van artikel 4
<u>Artikel 6</u>		
Opdrachten en prijsvragen voor ontwerpen die verband houden met de onder de richtlijn vallende activiteiten		aanpassing van artikel 6
<u>Artikel 7</u>		
a) Uitsluiting van dienstverlening die verband houdt met produkten waarvoor mededinging bestaat		aanpassing van artikel 7(1)
b) Uitsluiting van de opdrachten voor dienstverlening waarvoor mededinging bestaat		
<u>Artikel 10 bis</u>		
Eén enkele dienstverlener beschikbaar	7	
<u>Artikel 11</u>		
Speciale procedureregels		aanpassing van artikel 11
<u>Artikel 11 bis</u>		
Transacties binnen groepen	—	—
<u>Artikel 12</u>		
1. drempel		aanpassing van artikel 12(1)
2. berekening van de waarde van de opdracht	8(2)	
3. voor financiële diensten	8(4)	
4.12. berekening van de waarde van de opdracht		aanpassing van artikel 12 (2 t/m 9)
<u>Artikelen 12 bis, 12 ter en 12 quater</u>		
Gedifferentieerde toepassing	9, 10 en 11	
<u>Artikel 14</u>		
Mededeling van de technische specificaties		aanpassing van artikel 14

Artikel 15

2. Procedures zonder oproep tot mededinging		
b) opdrachten voor onderzoek en ontwikkeling	--	aanpassing van artikel 15 (2) (b)
c) opdrachten met bijzondere technische kenmerken		aanpassing van artikel 15 (2) (c)
f) opdrachten voor aanvullende diensten		aanpassing van artikel 15 (2) (f)
l) opdracht voortvloeiend uit een prijsvraag voor ontwerpen	12 (3) (c)	

Artikel 16

1. Wijzen waarop een oproep tot mededinging kan geschieden		aanpassing van artikel 16(1)
3. Oproep tot mededinging voor prijsvragen voor ontwerpen	16 (4)	

Artikel 17(1)(c)

Periodieke aankondiging		aanpassing van artikel 17(1)
-------------------------	--	------------------------------

Artikel 17 bis

Prijsvragen voor ontwerpen	14
----------------------------	----

Artikel 18

1. aankondiging van geplaatste opdrachten		aanpassing van artikel 18
2. " " "		aanpassing van artikel 18
3. bekendmaking van gegevens		

Artikel 19 (5)

Bekendmaking		aanpassing van artikel 19(5)
--------------	--	------------------------------

Artikel 22 (1)

Aanvraag van het bestek		aanpassing van artikel 22(1)
-------------------------	--	------------------------------

Artikel 23 (1)

Sociale clausule		aanpassing van artikel 23(1)
------------------	--	------------------------------

Artikel 24

Systeem van erkenning van geschiktheid		aanpassing van artikel 24
--	--	---------------------------

Artikel 25

Selectie van de gegadigden		aanpassing van artikel 25
----------------------------	--	---------------------------

Artikel 25 bis

Verklaring/kwaliteitsbewaking	29
-------------------------------	----

Artikel 26

2-3. Natuurlijke personen/ rechtspersonen	22 (2-3)
--	----------

Artikel 27

1. Gunningscriteria	32 (1)
6. Aanbiedingen van overheids- diensten/overheidsondernemingen	33 (2)

Artikel 29 bis

Aanbiedingen uit derde
landen (dienstverlening)

37

Artikel 30 (1)

1. Waarde in nationale valuta

aanpassing van artikel 30

Artikel 33 (1)

Bewaring van informatie

aanpassing van artikel 33(1)

Artikel 37

Termijn voor de toepassing

aanpassing van artikel 37(1)

Artikel 37 bis

Verwijzing naar de richtlijn

--

--

ARTIKEL 2

Geconsolideerde richtlijn

ARTIKEL 3 T/M 5

Inwerkingtreding

Bijlage XII

Aankondiging openbare, niet-
openbare en onderhandelings-
procedure

aanpassing van bijlage XII

Bijlage XIV

Periodieke aankondiging

aanpassing van bijlage XIV

Bijlage XV

Aankondiging van geplaatste
opdrachten

aanpassing van bijlage XV

Bijlage XVI

A. Diensten in de zin van
artikel 12 bis

Bijlage I

A.

B. Diensten in de zin van
artikel 12 ter

B.

Bijlage XVII

Aankondiging van prijsvragen
voor ontwerpen

Bijlage IV A

Bijlage XVIII

Resultaat van prijsvragen voor
ontwerpen

Bijlage IV B

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN DE RAAD

tot wijziging van Richtlijn 90/531/EEG
betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten
in de sectoren water- en energievoorziening,
vervoer en telecommunicatie

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,
inzonderheid op artikel 57, lid 2, laatste zin, en de artikelen 66, 100 A en
113,

Gezien het voorstel van de Commissie⁽¹⁾,

In samenwerking met het Europese Parlement⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité⁽³⁾,

Overwegende dat beperkingen op het vrije verkeer van goederen en het vrij
verrichten van diensten ten aanzien van opdrachten voor leveringen, voor
uitvoering van werken en voor verrichten van diensten in de sectoren water- en
energievoorziening, vervoer en telecommunicatie op grond van de artikelen 30 en
59 van het Verdrag zijn verboden;

(1) PB nr. C

(2) PB nr. C

(3) PB nr. C

Overwegende dat krachtens artikel 97 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie tegen ondernemingen die onder de rechtsmacht van een Lid-Staat vallen, wanneer zij aan de bouw van installaties van wetenschappelijke of industriële aard op het gebied van de kernenergie binnen de Gemeenschap wensen deel te nemen of daarop betrekking hebbende diensten wensen te verrichten, geen enkele op de nationaliteit gegronde beperking kan worden tegengeworpen;

Overwegende dat in het Witboek over de voltooiing van de interne markt eveneens een actieprogramma en een tijdschema zijn opgenomen om de openstelling van de opdrachten voor verrichten van diensten te verwezenlijken;

Overwegende dat de voorschriften inzake het plaatsen van opdrachten voor verrichten van diensten zo nauw mogelijk bij die inzake het plaatsen van opdrachten voor leveringen en voor uitvoering van werken als bedoeld in Richtlijn 90/531/EEG van de Raad⁽¹⁾ dienen aan te sluiten;

Overwegende dat dienstverrichters natuurlijke of rechtspersonen kunnen zijn, onverminderd de met het Verdrag verenigbare nationale bepalingen van het land waarin deze dienstverrichters zijn gevestigd;

Overwegende dat zowel met het oog op de toepassing van de procedurevoorschriften als voor controle-doeleinden de dienstensector het best wordt afgebakend door deze onder te verdelen in categorieën die met bepaalde posten van de "Central Product Classification" (CPC) overeenkomen;

Overwegende dat door Richtlijn 90/531/EEG verrichten van diensten op contractuele, doch niet op andere grondslag, zoals op die van wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen of van arbeidsovereenkomsten, wordt bestreken;

Overwegende dat Richtlijn 90/531/EEG, voor zover het onderzoek en ontwikkeling (O & O) betreft, slechts betrekking heeft op de O & O-diensten waarvan de resultaten uitsluitend aan de aanbestedende diensten ten goede komen;

(1) PB nr. L 297 van 29.10.1990, blz. 1

Overwegende dat overeenkomsten betreffende verwerving of huur van onroerende goederen bijzondere kenmerken vertonen, waardoor het niet dienstig is daarop de bepalingen inzake aanbestedingen toe te passen;

Overwegende dat arbitrage- en verzoeningsdiensten meestal worden verleend door lichamen of personen die op een wijze die niet door aanbestedingsbepalingen kan worden beheerst, worden aangewezen of uitgekozen;

Overwegende dat opdrachten waarvoor slechts één welbepaalde dienstverrichter ter beschikking staat, onder bepaalde voorwaarden geheel of ten dele van de toepassing van Richtlijn 90/531/EEG kunnen worden uitgezonderd;

Overwegende dat gedurende een overgangsperiode de volledige toepassing van deze Richtlijn 90/531/EEG moet worden beperkt tot opdrachten voor verrichten van diensten ten aanzien waarvan de bepalingen van genoemde richtlijn zullen toelaten dat de mogelijkheden tot uitbreiding van het grensoverschrijdende handelsverkeer ten volle kunnen worden benut; dat, wat opdrachten voor het verrichten van andere diensten betreft, de situatie een zekere tijd moet worden gevolgd, alvorens genoemde richtlijn daarop volledig van toepassing te verklaren; dat de wijze waarop het volgen geschiedt, in genoemde richtlijn dient te worden geregeld, en wel zodanig dat belanghebbenden toegang hebben tot de relevante informatie;

Overwegende dat de communautaire voorschriften inzake de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels van toepassing zijn, wanneer voor deelneming aan een aanbestedingsprocedure of aan een prijsvraag voor ontwerpen een bepaalde beroepsbekwaamheid wordt geëist;

Overwegende dat de ondernemingen uit de Gemeenschap in derde landen toegang tot opdrachten voor verrichten van diensten moeten krijgen; dat te dien einde onderhandelingen kunnen worden geopend, wanneer die toegang in feite of rechtens blijkt te worden beperkt; dat het onder bepaalde voorwaarden

mogelijk moet zijn betreffende de toegang van ondernemingen uit het betrokken derde land tot of betreffende de toegang van aanbiedingen uit dat land voor de onder Richtlijn 90/531/EEG vallende opdrachten voor verrichten van diensten, maatregelen te nemen,

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD :

ARTIKEL 1

Richtlijn 90/531/EEG wordt als volgt gewijzigd :

1) In artikel 1 wordt punt 3 als volgt gelezen :

"3. "verbonden ondernemingen" : ondernemingen waarvan de jaarrekening is geconsolideerd met die van de aanbestedende dienst overeenkomstig de voorschriften van Richtlijn 83/349/EEG van de Raad(1) of, in het geval van aanbestedende diensten die niet onder die richtlijn vallen, ondernemingen waarop de aanbestedende dienst rechtstreeks of middellijk een dominerende invloed kan uitoefenen in de zin van punt 2 of ondernemingen die een dominerende invloed op een aanbestedende dienst kunnen uitoefenen of die, te zamen met de aanbestedende dienst, onder dominerende invloed staan van een andere onderneming uit hoofde van eigendom, financiële deelneming of de voor de onderneming geldende voorschriften.

(1) PB nr. L 193 van 18.7.1983, blz. 1."

2) In artikel 1 worden de leden 3(oud) tot en met 7(oud) door de volgende bepalingen vervangen :

"4. "opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken en voor verrichten van diensten" : schriftelijke overeenkomsten onder bezwarende titel tussen één van de in artikel 2 omschreven aanbestedende diensten en een leverancier, aannemer of dienstverrichter, met uitzondering van overeenkomsten betreffende :

(i) verwerving of huur, ongeacht de financiële regeling ervan, van grond, gebouwen of andere onroerende goederen of van de rechten daarop;

(ii) spraaktelefonie-, telex-, mobiele-radiotelefonie-, semafoon- en tele-communicatiesatellietdiensten;

(iii) arbitrage- en verzoeningsdiensten.

Deze overeenkomsten hebben betrekking op :

- a) in het geval van opdrachten voor leveringen : aankoop, leasing, huur of huurkoop met of zonder koopoptie, van produkten;
- b) in het geval van opdrachten voor uitvoering van werken : de uitvoering dan wel het ontwerp en de uitvoering te zamen, dan wel het uitvoeren, met welke middelen dan ook, van de in bijlage XI bedoelde werkzaamheden van de bouwnijverheid. Deze opdrachten kunnen daarnaast ook de voor uitvoering daarvan vereiste leveringen en diensten omvatten;
- c) in het geval van opdrachten voor verrichten van diensten : elke andere prestatie.

Opdrachten die verrichten van diensten en leveringen omvatten, worden beschouwd als opdrachten voor leveringen, wanneer de totale waarde van de leveringen meer bedraagt dan de waarde van de onder de opdracht vallende diensten;

- 5. "raamovereenkomst" : een overeenkomst tussen één van de aanbestedende diensten als omschreven in artikel 2 en een of meer leveranciers, aannemers of dienstverrichters, die ten doel heeft de voorwaarden met name inzake prijs en, in voorkomend geval, hoeveelheid, van in de loop van een bepaalde periode te plaatsen opdrachten vast te stellen;
- 6. "inschrijver" : de leverancier, de aannemer of de dienstverrichter die een aanbieding doet, en "gegadigde" : degene die heeft verzocht om een uitnodiging tot deelneming aan een niet-openbare procedure of aan een procedure van gunning via onderhandelingen; dienstverrichters kunnen natuurlijke of rechtspersonen zijn, met inbegrip van aanbestedende diensten in de zin van artikel 2;

7. "openbare procedures, niet-openbare procedures en procedures van gunning via onderhandelingen" : de door de aanbestedende diensten gevolgde aanbestedingsprocedures, waarbij :
- a) in het geval van de openbare procedures, alle belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters mogen inschrijven;
 - b) in het geval van niet-openbare procedures, alleen de door de aanbestedende dienst aangezochte gegadigden mogen inschrijven;
 - c) in het geval van de procedures van gunning via onderhandelingen, de aanbestedende dienst de door hem gekozen leveranciers, aannemers of dienstverrichters raadpleegt en in onderhandelingen met een of meer van hen de inhoud van de overeenkomst vaststelt;
8. "technische specificaties" : technische eisen, met name die welke zijn opgenomen in het bestek, die een omschrijving geven van de vereiste kenmerken van een werk, een materiaal, een produkt, een levering of een dienst en aan de hand waarvan een werk, een materiaal, een produkt, een levering of een dienst objectief zodanig kunnen worden omschreven dat deze beantwoorden aan het gebruik waarvoor zij door de aanbestedende dienst bestemd zijn. Deze technische voorschriften kunnen tevens omvatten het kwaliteitsniveau, de gebruiksgeschiktheid, de veiligheid en de afmetingen, met inbegrip van de voorschriften voor het materiaal, het produkt, de levering of de dienst met betrekking tot kwaliteitsgarantie, terminologie, symbolen, proefnemingen en proefnemingsmethoden, verpakking, het merken of het etiketteren. In het geval van opdrachten voor uitvoering van werken kunnen zij tevens de voorschriften omvatten voor het ontwerpen en de kostprijsberekening,

de voorwaarden voor de proefnemingen, controle en oplevering van werken, alsmede de bouwwijzen en -technieken en alle andere voorwaarden van technische aard die de aanbestedende dienst bij algemene dan wel bijzondere maatregel kan voorschrijven met betrekking tot de voltooide werken en tot de materialen of bestanddelen waaruit deze werken zijn samengesteld;"

3) In artikel 1 worden voorts de punten 8 tot en met 14 vernummerd tot de punten 9 tot en met 15.

4) Aan artikel 1 wordt het volgende punt toegevoegd :

"16. "prijsvragen voor ontwerpen" : die nationale procedures welke tot doel hebben de aanbestedende dienst een plan of ontwerp te verschaffen, met name op het gebied van architectuur en weg- en waterbouw of op het gebied van de automatische gegevensverwerking, en waarbij op basis van een concours de selectie door een jury geschiedt, al dan niet met toekenning van prijzen;"

5) Artikel 3, lid 2, punt a), wordt als volgt gelezen :

"a) de beginselen van non-discriminatie en van oproep tot mededinging in acht neemt bij de gunning van opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken en voor verrichten van diensten, inzonderheid ten aanzien van de informatie die hij de ondernemingen verstrekt met betrekking tot zijn voornemens inzake het plaatsen van opdrachten;"

6) Artikel 4 wordt als volgt gelezen :

"Artikel 4

1. Voor het plaatsen van opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken en voor verrichten van diensten of voor het organiseren van prijsvragen voor ontwerpen, passen de aanbestedende diensten de procedures toe die zijn aangepast aan de bepalingen van deze richtlijn.

2. De aanbestedende diensten zorgen ervoor dat er geen discriminatie tussen leveranciers, aannemers of dienstverrichters plaatsvindt.
3. Bij het verstrekken van de technische specificaties aan de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters, bij de kwalificatie en selectie van leveranciers, aannemers of dienstverrichters en bij de toewijzing van de opdrachten kunnen de aanbestedende diensten eisen stellen ter bescherming van het vertrouwelijke karakter van de informatie die zij verstrekken.
4. Het recht van leveranciers, aannemers of dienstverrichters om van een aanbestedende dienst overeenkomstig de nationale wetgeving te eisen dat door hen verstrekte informatie vertrouwelijk wordt behandeld, wordt door deze richtlijn niet beperkt."

7) In artikel 6 worden de leden 1 en 2 als volgt gelezen :

- "1. Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten of prijsvragen voor ontwerpen waarmede de aanbestedende diensten iets anders beogen dan de uitoefening van hun in artikel 2, lid 2, bedoelde activiteiten of voor de uitoefening van die activiteiten in een derde land, in omstandigheden waarbij er geen sprake is van de fysieke exploitatie van een netwerk of van een geografisch gebied binnen de Gemeenschap.
2. Deze richtlijn is evenwel eveneens van toepassing op de opdrachten of de prijsvragen voor ontwerpen die worden geplaatst, respectievelijk georganiseerd door de diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punt a), onder i), en die :

- a) verband houden met waterbouwtechnische projecten, irrigatie of drainage voor zover de voor drinkwatervoorziening bestemde hoeveelheid water groter is dan 20 % van de totale hoeveelheid water die door middel van deze projecten of deze irrigatie- of drainage-installaties ter beschikking wordt gesteld, of
- b) verband houden met de afvoer of behandeling van afvalwater."

8) In artikel 7 wordt lid 1 als volgt gelezen :

"1. Deze richtlijn is niet van toepassing op :

- a) opdrachten die zijn geplaatst voor wederverkoop of verhuur aan derden, indien de aanbestedende dienst geen bijzondere of uitsluitende rechten bezit om het voorwerp van deze opdrachten te verkopen of te verhuren en het andere instanties vrijstaat deze te verkopen of te verhuren op dezelfde voorwaarden als de aanbestedende dienst;
- b) opdrachten voor verrichten van diensten die rechtstreeks met wederverkoop of verhuur van de onder a) bedoelde produkten verband houden".

9) Het volgende artikel wordt ingevoegd :

"Artikel 10 bis :

Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten voor verrichten van diensten die door de aanbestedende diensten krachtens een uitsluitend recht uit hoofde van een met het Verdrag verenigbare bekendgemaakte wettelijke of bestuursrechtelijke regeling, moeten worden geplaatst bij een instantie die in de zin van artikel 1, punt b) van Richtlijn .../... (*) zelf een aanbestedende dienst is.

(*) PB nr. C 23 van 31.1.1991, blz. 1."

10) Artikel 11, punt 1, wordt als volgt gelezen :

"1. krachtens een internationale overeenkomst, gesloten overeenkomstig het Verdrag, tussen een Lid-Staat en één of meer derde landen, betreffende leveringen, uitvoering van werken, verrichten van diensten of prijsvragen voor ontwerpen die bestemd zijn voor de gemeenschappelijke verwezenlijking of exploitatie van een project door de ondertekenende Staten; elke overeenkomst wordt ter kennis gebracht van de Commissie, die het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten, ingesteld bij Besluit 71/306/EEG(1), laatstelijk gewijzigd bij Besluit 77/63/EEG(2), kan raadplegen, of in het geval van overeenkomsten betreffende opdrachten die worden geplaatst door diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punt d), het in artikel 31 bedoelde Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector;

(1) PB nr. L 185 van 16.8.1971, blz. 15

(2) PB nr. L 13 van 15.1.1977, blz. 15."

11) Het volgende artikel wordt ingevoegd :

"Artikel 11 bis

1. Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten voor verrichten van diensten :

a) die door een aanbestedende dienst bij een met hem verbonden onderneming worden geplaatst;

b) die door een gemeenschappelijke onderneming ("joint venture"), bestaande uit verscheidene aanbestedende diensten voor de uitoefening van de in artikel 2, lid 2, bedoelde activiteiten, bij een met één van deze aanbestedende diensten verbonden onderneming worden geplaatst,

mits ten minste 85 % van de gemiddelde omzet die deze onderneming de laatste drie jaar in de Gemeenschap heeft behaald, van de verrichting van deze diensten aan de ondernemingen waarmee zij is verbonden, afkomstig is.

2. De aanbestedende diensten verstrekken de Commissie desgevraagd de volgende gegevens betreffende de toepassing van het in lid 1 bepaalde :

- de naam van de betrokken ondernemingen;
- de aard en de waarde van de betrokken opdrachten voor verrichten van diensten;
- de gegevens die de Commissie noodzakelijk acht om te bewijzen dat de betrekkingen tussen de aanbestedende dienst en de onderneming waaraan de opdrachten worden gegund, aan de in dit artikel gestelde eisen voldoen."

12) Artikel 12 wordt als volgt gelezen :

"Artikel 12

1. Deze richtlijn is van toepassing op opdrachten waarvan de geraamde waarde zonder BTW gelijk is aan of meer bedraagt dan

- a) 400 000 ecu voor opdrachten voor leveringen en voor verrichten van diensten, geplaatst door diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punten a), b) en c);
- b) 600 000 ecu voor opdrachten voor leveringen en voor verrichten van diensten, geplaatst door diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punt d);
- c) 5 000 000 ecu voor opdrachten voor uitvoering van werken.

2. Met het oog op de raming van de waarde van een opdracht voor verrichten van diensten vermeldt de aanbestedende dienst de totale vergoeding van de dienstverrichter, rekening houdend met het bepaalde in de leden 3 tot en met 12.

3. Voor de raming van de waarde van opdrachten voor financiële diensten worden de volgende bedragen in aanmerking genomen :

- voor verzekeringsdiensten, de te betalen premie;

- voor bank- en andere financiële diensten, honoraria, provisies en rente, alsmede andere vormen van beloning.

4. In geval van opdrachten voor leveringen die betrekking hebben op leasing, huur of huurkoop, of in geval van opdrachten voor verrichten van diensten waarin geen totale prijs wordt vermeld, wordt de waarde van de opdracht berekend op de volgende grondslag :

- a) indien het gaat om overeenkomsten met een vaste looptijd : de totale geraamde waarde voor de gehele looptijd wanneer die twaalf maanden of minder bedraagt, dan wel de totale waarde met inbegrip van de geraamde residuwaarde wanneer de looptijd meer dan twaalf maanden bedraagt;

- b) indien het gaat om overeenkomsten voor onbepaalde duur of indien er twijfel over de looptijd van de overeenkomst bestaat : het verwachte totaalbedrag van de tijdens de eerste vier jaar te verrichten betalingen.

5. Indien in een voorgenomen opdracht voor leveringen of voor verrichten van diensten optiebedingen worden vermeld, dient het hoogst toelaatbare bedrag voor aankoop, leasing, huur of huurkoop, inclusief de optiebedingen, als grondslag te worden genomen voor de berekening van de waarde van de opdracht.

6. Indien het gaat om een verwerving van leveringen of diensten voor een bepaalde periode door middel van een reeks opdrachten die aan een of meer leveranciers of dienstverrichters zullen worden gegund of van vervolgoopdrachten, dient de waarde van de opdracht te worden berekend op basis van :

- a) ofwel de totale waarde van de opdrachten die tijdens het voorafgaande boekjaar of de voorafgaande twaalf maanden zijn geplaatst en soortgelijke kenmerken vertoonden, indien mogelijk gecorrigeerd op grond van verwachte wijzigingen in hoeveelheid of waarde gedurende de volgende twaalf maanden,
 - b) ofwel de samengetelde waarde van de opdrachten die zullen worden geplaatst tijdens de twaalf maanden volgende op de gunning van de eerste opdracht, of tijdens de hele looptijd van de opdracht, indien deze langer is dan twaalf maanden.
7. De waarde van een opdracht voor zowel verrichten van diensten als leveringen moet worden geraamd op basis van de totale waarde van de dienstverrichting en van de leveringen, ongeacht het respectieve aandeel ervan.
8. De waarde van een raamovereenkomst dient te worden berekend aan de hand van de geraamde maximumwaarde van het geheel van de voor de betrokken periode beoogde opdrachten.
9. De berekening van de waarde van een opdracht voor uitvoering van werken moet, met het oog op de toepassing van lid 1, worden gebaseerd op de totale waarde van het werk. Onder "werk" wordt verstaan, het resultaat van een geheel van werkzaamheden van de bouwnijverheid of de water- en wegebouw dat een zelfstandige economische functie zal moeten vervullen.

Wanneer met name een levering, een werk of een dienst in verscheidene percelen is verdeeld, moet de waarde van elk perceel in aanmerking worden genomen bij het bepalen van de in lid 1 bedoelde waarde. Wanneer de samengetelde waarde van de percelen gelijk is aan of meer bedraagt dan de in lid 1 vermelde waarde, zijn de bepalingen van dit lid op alle

percelen van toepassing. Bij opdrachten voor uitvoering van werken mogen de aanbestedende diensten echter afwijken van lid 1 voor percelen waarvan de geraamde waarde, exclusief BTW, minder dan 1 000 000 ecu bedraagt, mits het samengetelde bedrag van deze percelen niet meer dan 20 % van de totale waarde van het geheel van de percelen bedraagt.

10. Voor de toepassing van lid 1 houden de aanbestedende diensten bij het bepalen van de geraamde waarde van opdrachten voor de uitvoering van werken ook rekening met de waarde van alle leveringen of diensten die voor de uitvoering van het werk noodzakelijk zijn en door de aanbestedende diensten ter beschikking van de aannemer worden gesteld.

11. De waarde van leveringen of diensten die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bepaalde opdracht voor de uitvoering van werken, mag niet bij de waarde van deze opdracht worden opgeteld met als gevolg dat de verwerving van deze leveringen of van deze diensten aan de toepassing van de richtlijn wordt onttrokken.

12. De aanbestedende diensten mogen de toepassing van deze richtlijn niet omzeilen door de opdrachten te splitsen of bijzondere regels te gebruiken voor de berekening van de waarde van de opdrachten."

13) De volgende titel wordt ingevoegd :

"TITEL 1 bis

GEDIFFERENTIEERDE TOEPASSING

Artikel 12bis

Opdrachten voor leveringen en voor uitvoering van werken alsmede opdrachten voor verrichten van in bijlage XVIA opgenomen diensten worden overeenkomstig de bepalingen van de Titels II, III en IV geplaatst.

Artikel 12ter

Opdrachten voor verrichten van in bijlage XVIB opgenomen diensten worden overeenkomstig de artikelen 13 en 18 geplaatst.

Artikel 12quater

Opdrachten die betrekking hebben op zowel in bijlage XVIA als in bijlage XVIB opgenomen diensten, worden overeenkomstig de bepalingen van de Titels II, III en IV geplaatst, indien de waarde van de in bijlage XVIA opgenomen diensten groter is dan die van de diensten welke in bijlage XVIB zijn opgenomen. Indien dit niet het geval is, worden zij overeenkomstig de artikelen 13 en 18 geplaatst."

14) Artikel 14 wordt als volgt gelezen :

"Artikel 14

1. De aanbestedende diensten delen de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters desgevraagd de technische specificaties mede die regelmatig in hun opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken of voor verrichten van diensten worden beoogd, of de technische specificaties die zij voornemens zijn toe te passen op opdrachten waarover periodieke indicatieve aankondigingen in de zin van artikel 17 worden gepubliceerd.
2. Indien deze technische specificaties op documenten berusten waarover belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters kunnen beschikken, is het voldoende indien de referentie daarvan wordt vermeld."

15) In artikel 15, lid 2, wordt punt b) als volgt gelezen :

"b) indien een opdracht uitsluitend wordt geplaatst ten behoeve van onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling en niet met het doel winst te maken dan wel de kosten van onderzoek of ontwikkeling te dekken en voor zover de plaatsing van een dergelijke opdracht niet verhindert dat een oproep tot mededinging wordt gedaan voor latere opdrachten waarmee dit doel wel wordt beoogd;"

16) In artikel 15, lid 2, wordt punt c) als volgt gelezen :

"c) wanneer de opdracht om technische of artistieke redenen of wegens de bescherming van alleenrechten slechts door een bepaalde leverancier, aannemer of dienstverrichter kan worden uitgevoerd;"

17) In artikel 15, lid 2, wordt punt f) als volgt gelezen :

"f) voor aanvullende werken of diensten die noch in het oorspronkelijke ontwerp, noch in de eerste gegunde opdracht waren opgenomen, maar die ten gevolge van een onvoorziene omstandigheid noodzakelijk zijn geworden voor de uitvoering van deze opdracht, mits de gunning geschiedt aan de aannemer of dienstverrichter die de eerste opdracht uitvoert :

- wanneer deze aanvullende werken of diensten technisch of economisch niet los van de hoofdopdracht kunnen worden uitgevoerd zonder de aanbestedende diensten grote ongemakken te bezorgen;

- of wanneer deze aanvullende werken of diensten, hoewel zij kunnen worden gescheiden van de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht, strikt noodzakelijk zijn om die te perfectioneren;"

18) Aan artikel 15, lid 2, wordt het volgende punt toegevoegd :

"1) indien de opdracht voor verrichten van diensten voortvloeit uit een overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn georganiseerde prijsvraag voor ontwerpen en volgens de toepasselijke voorschriften aan één van de winnaars van die prijsvraag moet worden gegund, mits alle winnaars van de prijsvraag aan de aanbestedingsprocedure deelnemen."

19) Artikel 16, lid 1, wordt als volgt gelezen :

"1. Voor opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken of voor verrichten van diensten kan de oproep tot mededinging geschieden :

a) via een overeenkomstig bijlage XII, A, B of C, opgestelde aankondiging, of

b) via een overeenkomstig bijlage XIV opgestelde indicatieve periodieke aankondiging, of

c) via een overeenkomstig bijlage XIII opgestelde mededeling inzake het bestaan van een erkenningssysteem."

20) Artikel 16, lid 2, punt a), wordt als volgt gelezen :

"a) moet de aankondiging specifiek verwijzen naar leveringen, werken of diensten waarop de te plaatsen opdracht betrekking heeft;"

21) In artikel 16 wordt het volgende lid ingevoegd :

"4. Voor prijsvragen voor ontwerpen geschiedt de oproep tot mededinging langs de weg van een overeenkomstig bijlage XVII opgestelde aankondiging."

22) In artikel 16 wordt lid 4(oud) vernummerd tot lid 5.

23) Aan artikel 17, lid 1, wordt het volgende punt toegevoegd :

"c) in het geval van opdrachten voor verrichten van diensten, het totaalbedrag van de opdrachten voor diensten voor elk van de in bijlage XVIA vermelde dienstencategorieën die zij voornemens zijn in de loop van de komende twaalf maanden te plaatsen en waarvan de geraamde totale waarde, gelet op artikel 12, 750 000 ecu of meer bedraagt."

24) Het volgende artikel wordt ingevoegd :

"Artikel 17 bis :

1. Voor prijsvragen voor ontwerpen geldt dat wanneer als afzonderlijke procedure een prijsvraag voor ontwerpen wordt uitgeschreven, deze voorschriften echter slechts van toepassing zijn, indien met het totale bedrag aan prijzengeld en betalingen aan deelnemers ten minste 200 000 ecu is gemoeid.
2. De toelating van deelnemers aan prijsvragen voor ontwerpen wordt niet beperkt naar grondgebied van een Lid-Staat of naar een deel daarvan.
3. Bij prijsvragen met een beperkt aantal deelnemers past de aanbestedende dienst de voorschriften van artikel 25 toe.
4. De jury mag uitsluitend bestaan uit personen die geen financiële bindingen hebben met, noch in bijzondere betrekkingen staan tot deelnemers aan de prijsvraag. Indien van de deelnemers aan een prijsvraag een bijzondere beroepsbekwaamheid wordt geëist, moet de meerderheid van de juryleden diezelfde bekwaamheid hebben. De jury is autonoom in haar besluiten. De jury besluit aan de hand van de anoniem ingediende ontwerpen en uitsluitend op grond van de in de uitnodiging tot het indienen van ontwerpen in de zin van bijlage XVII vermelde criteria.

5. De Lid-Statens kunnen de aanbestedende diensten ertoe verplichten op de prijsvraag volgende opdrachten aan een van de winnaars van een prijsvraag voor ontwerpen te gunnen."

25) Artikel 18 wordt als volgt gelezen :

"Artikel 18

1. De aanbestedende diensten die een opdracht hebben geplaatst of een prijsvraag voor ontwerpen hebben gehouden, doen de Commissie binnen twee maanden na de plaatsing ervan onder de door de Commissie overeenkomstig de procedure van artikel 32 te bepalen voorwaarden, mededeling van het resultaat van de gunningsprocedure door middel van een overeenkomstig bijlage XV of bijlage XVIII opgestelde aankondiging.
2. De in afdeling I van bijlage XV of in bijlage XVIII verstrekte gegevens worden bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen. In dit verband eerbiedigt de Commissie het gevoelige commerciële karakter waarop door aanbestedende diensten bij de toezending van deze gegevens betreffende de punten 6 en 9 van bijlage XV is gewezen.
3. Aanbestedende diensten die de bepalingen van artikel 15, lid 2, onder b), toepassen of opdrachten voor in bijlage XVIB opgenomen diensten plaatsen, behoeven onder punt 3 van bijlage XV slechts de hoofdbenaming van het voorwerp van de opdracht in de zin van de indeling van bijlage XVI te vermelden.
4. De in afdeling II van bijlage XV verstrekte gegevens worden niet bekendgemaakt, behalve, in vereenvoudigde vorm, voor statistische doeleinden."

26) Artikel 19, lid 5, wordt als volgt gelezen :

"5. Opdrachten of prijsvragen voor ontwerpen waarvoor overeenkomstig

artikel 16, lid 1 of lid 4, een aankondiging in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen wordt bekendgemaakt, mogen niet op enige andere wijze openbaar worden gemaakt voordat de aankondiging is verzonden naar het Bureau voor Officiële Publikaties van de Europese Gemeenschappen. Deze bekendmakingen mogen geen andere gegevens bevatten dan die welke in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen zijn opgenomen."

27) Artikel 22, lid 1, wordt als volgt gelezen :

"1. Voor zover tijdig aangevraagd moeten de aanbestedende diensten als regel de leveranciers, aannemers of dienstverrichters binnen zes dagen na ontvangst van het verzoek het bestek en de daarbij behorende stukken toezenden."

28) Artikel 23 wordt als volgt gelezen :

"Artikel 23

1. De aanbestedende dienst kan, eigener beweging of daartoe verplicht door een Lid-Staat, in het bestek aangeven bij welke dienst of diensten de inschrijvers de ter zake dienende informatie kunnen krijgen over de verplichtingen ten aanzien van de bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die in de Lid-Staat, de regio of de plaats waar de werken worden uitgevoerd of waar de diensten worden verricht, gelden en die van toepassing zijn op de werkzaamheden die tijdens de uitvoering van de opdracht op het werkterrein worden verricht.

2. De aanbestedende dienst die de in lid 1 vermelde informatie verstrekt, verzoekt de inschrijvers of degenen die deelnemen aan een aanbestedingsprocedure aan te geven of zij bij de voorbereiding van hun aanbidding rekening hebben gehouden met de verplichtingen ten aanzien van de bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar de werken worden uitgevoerd of waar de diensten worden verricht. Zulks vormt geen beletsel voor de toepassing van artikel 27, lid 5, inzake de verificatie van abnormaal lage aanbiddingen."

29) In artikel 24 worden de leden 1, 3, 5, 7 en 8 als volgt gelezen :

"1. Aanbestedende diensten kunnen desgewenst een systeem van erkenning van geschiktheid van leveranciers, aannemers of dienstverrichters opzetten en beheren."

"3. Deze criteria en regels voor erkenning worden desgevraagd ter beschikking gesteld aan belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters. Wanneer deze criteria en regels zijn bijgewerkt, wordt dit aan de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters meegedeeld. Wanneer een aanbestedende dienst van oordeel is dat de erkenningsregeling van bepaalde derde diensten of lichamen aan de voorwaarden voldoet, deelt zij de namen van deze derde diensten of lichamen aan de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters mede."

"5. Bij het nemen van hun besluit over de erkenning of wanneer de erkenningscriteria en -regels worden bijgewerkt, mogen de aanbestedende diensten niet :

- aan bepaalde leveranciers, aannemers of dienstverrichters administratieve, technische of financiële voorwaarden opleggen die niet aan andere worden opgelegd;
- proeven of bewijzen eisen die een dubblure zouden vormen met reeds beschikbare objectieve bewijzen."

"7. Er wordt een lijst van erkende leveranciers, aannemers of dienstverrichters bewaard, die volgens het type van opdrachten waarvoor de erkenning geldt, in categorieën kan worden ingedeeld.

8. De aanbestedende diensten kunnen de erkenning van een leverancier, een aannemer of een dienstverrichter slechts beëindigen om redenen die berusten op de in lid 2 vermelde criteria. Het voornemen om een erkenning te beëindigen, alsmede de reden(en) daartoe moeten de leverancier, aannemer of dienstverrichter vooraf schriftelijk ter kennis worden gebracht."

30) Artikel 25, lid 1, wordt als volgt gelezen :

"1. Aanbestedende diensten die de gegadigden selecteren voor een niet-openbare aanbestedingsprocedure of een procedure van gunning via onderhandelingen, doen zulks in overeenstemming met de door hen omschreven objectieve criteria en regels, die ter beschikking staan van de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters."

31) Het volgende artikel wordt ingevoegd :

"Artikel 25 bis

Indien de aanbestedende dienst de overlegging verlangt van een door een onafhankelijke instantie opgestelde verklaring dat de dienstverrichter aan bepaalde normen inzake kwaliteitsbewaking voldoet, dient deze te verwijzen naar kwaliteitsbewakingsregelingen die op de Europese normenreeks EN 29000 zijn gebaseerd en die zijn gecertificeerd door instanties die voldoen aan de Europese normenreeks EN 45000. De aanbestedende diensten erkennen gelijkwaardige verklaringen van in andere Lid-Staten gevestigde instanties.

Zij aanvaarden eveneens andere bewijzen inzake gelijkwaardige maatregelen op het gebied van de kwaliteitsbewaking van dienstverrichters die niet voor dergelijke verklaringen in aanmerking komen of die niet binnen de gestelde termijnen dergelijke verklaringen kunnen verkrijgen."

32) Artikel 26 wordt als volgt gelezen :

"Artikel 26

1. Combinaties van leveranciers, aannemers of dienstverrichters mogen inschrijven op of onderhandelen over een aanbesteding. De omvorming van dergelijke combinaties tot een bepaalde rechtsvorm kan niet worden

geëist voor de inschrijving of de onderhandeling, maar de gekozen combinatie kan wel worden verplicht tot deze omvorming indien de opdracht aan haar wordt gegund, voor zover omvorming noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de opdracht.

2. Gegadigden of inschrijvers die krachtens de wetgeving van de Lid-Staat waarin zij zijn gevestigd, gerechtigd zijn de betrokken diensten te verrichten, mogen niet worden afgewezen louter op grond dat zij, krachtens de wetgeving van de Lid-Staat waarin de opdracht wordt gegund, een natuurlijke dan wel een rechtspersoon moeten zijn.
3. Van rechtspersonen kan worden verlangd dat zij in de inschrijving of in het verzoek tot deelneming de namen en de ter zake dienende beroepsbekwaamheden van het personeel dat met het verrichten van de dienst wordt belast, vermelden."

33) Artikel 27, lid 1, wordt als volgt gelezen :

"1. Onverminderd de nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de vergoeding van bepaalde diensten, zijn de criteria aan de hand waarvan de aanbestedende diensten een opdracht gunnen :

- a) hetzij de economisch voordeligste aanbidding, waarbij verschillende criteria worden gehanteerd, zoals : leveringstermijn, uitvoeringstermijn, gebruikskosten, rentabiliteit, kwaliteit, welstand en functionaliteit, technische waarde, de service na verkoop en technische bijstand, verbintenissen met betrekking tot reserveonderdelen, gewaarborgde materiaalvoorziening en prijs;

b) hetzij alleen de laagste prijs."

34) Aan artikel 27 wordt het volgende lid toegevoegd :

"6. Bij een inschrijving op een opdracht voor verrichten van diensten door een overheidsdienst of een overheidsonderneming onderzoekt de aanbestedende dienst met name of de inschrijving wordt beïnvloed door de verstrekking van openbare middelen in de vorm van :

- a) vergoeding van bedrijfsverliezen;
- b) kapitaalbijbreng of dotatie;
- c) bijbreng à fonds perdu en leningen tegen gunstige voorwaarden;
- d) verlening van financiële voordelen door het achterwege laten van de inning van winsten of vorderingen;
- e) het afzien van een normale beloning voor de aangewende openbare middelen;
- f) vergoeding van door overheden opgelegde lasten.

Indien de aanbestedende dienst voornemens is een opdracht te gunnen aan een inschrijver wiens inschrijving door één van deze elementen wordt beïnvloed, stelt hij de Commissie daarvan in kennis."

35) Het volgende artikel wordt ingevoegd :

"Artikel 29bis

1. De Lid-Staten stellen de Commissie in kennis van de algemene moeilijkheden, in feite of rechtens, die hun ondernemingen ondervinden om in derde landen opdrachten voor verrichten van diensten toegewezen te krijgen.

2. De Commissie dient, voor de eerste maal vóór 31 december 1992 en vervolgens periodiek, bij de Raad een verslag in betreffende de openstelling van opdrachten voor verrichten van diensten in derde landen, alsook betreffende de stand van de onderhandelingen die daarover, met name in het kader van de GATT, met derde landen worden gevoerd.

3. Indien de Commissie, hetzij op grond van de in lid 2 bedoelde verslagen, hetzij op basis van andere informatie, vaststelt dat met betrekking tot het plaatsen van opdrachten voor verrichten van diensten,

a) een derde land de ondernemingen van de Gemeenschap geen toegang verleent die vergelijkbaar is met die welke de Gemeenschap toekent aan ondernemingen van dat derde land,

b) de ondernemingen van de Gemeenschap in een derde land geen nationale behandeling krijgen die dezelfde concurrentiemogelijkheden biedt als die welke aan binnenlandse ondernemingen worden geboden, of

c) een derde land ondernemingen van andere derde landen gunstiger behandelt dan ondernemingen van de Gemeenschap,

kan zij onderhandelingen openen om dit euvel te verhelpen.

4. In de in lid 3 bedoelde gevallen kan de Commissie, naast de in dat lid genoemde maatregelen, besluiten dat het gunnen van opdrachten voor verrichten van diensten aan :

a) ondernemingen waarop de wetgeving van het betrokken derde land van toepassing is;

b) ondernemingen die met ondernemingen als onder a) bedoeld, zijn verbonden en die hun statutaire zetel in de Gemeenschap hebben, maar die geen daadwerkelijke en duurzame band met de economie van een Lid-Staat hebben;

c) ondernemingen die inschrijvingen indienen welke betrekking hebben op diensten die hun oorsprong hebben in het betrokken derde land,

moet worden opgeschort of beperkt gedurende een in het besluit aan te geven periode. De Commissie kan de passende maatregelen op eigen initiatief dan wel op verzoek van een Lid-Staat nemen, na overleg met de Lid-Staten overeenkomstig de procedure van artikel 32, leden 5, 6 en 7. Indien de Commissie door een Lid-Staat wordt verzocht op te treden, neemt zij een besluit binnen ten hoogste drie maanden na ontvangst van dit verzoek.

Zij stelt de Raad en de Lid-Staten van de genomen besluiten in kennis.

Iedere Lid-Staat kan het besluit van de Commissie binnen ten hoogste vier weken na de datum van het besluit aan de Raad voorleggen.

De Raad kan binnen ten hoogste drie maanden na deze voorlegging met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een andersluidend besluit nemen.

5. Dit artikel laat de verplichtingen van de Gemeenschap of van de Lid-Staten ten opzichte van derde landen onverlet."

36) In artikel 30, lid 1, worden de woorden "en software-service" geschrapt.

37) Artikel 33, lid 1, punt a), wordt als volgt gelezen :

"a) de erkenning en de selectie van de ondernemingen, leveranciers of dienstverrichters en de gunning van de opdrachten;"

38) Artikel 37 wordt als volgt gelezen :

"Artikel 37

1. De Lid-Staten treffen uiterlijk op 1 juli 1992 de nodige maatregelen om aan de bepalingen van deze richtlijn betreffende opdrachten voor leveringen en voor uitvoering van werken te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

De Lid-Staten kunnen bepalen dat deze maatregelen eerst met ingang van 1 januari 1993 van toepassing zijn.

2. De Lid-Staten passen uiterlijk op 1 januari 1993 de bepalingen betreffende opdrachten voor verrichten van diensten toe.

3. Voor het Koninkrijk Spanje wordt de datum 1 januari 1993 evenwel vervangen door die van 1 januari 1996. Voor de Helleense Republiek en de Portugese Republiek wordt de datum 1 januari 1993 vervangen door die van 1 januari 1998.

4. Aanbeveling 84/550/EEG van de Raad van 12 november 1984 inzake de eerste fase van de openstelling van de markt voor overheidsopdrachten op telecommunicatiegebied⁽¹⁾ heeft met ingang van de data waarop de Lid-Staten de onderhavige richtlijn ten uitvoer leggen geen uitwerking meer.

(1) PB nr. L 298 van 16.11.1984, blz. 54."

39) Het volgende artikel wordt ingevoegd :

"Artikel 37 bis

Wanneer de Lid-Staten de in artikel 37 bedoelde maatregelen vaststellen, wordt in de tekst daarvan naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die maatregelen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten."

40) De lijst van bijlagen alsmede de bijlagen XII, XIV en XV worden vervangen door de in de bijlage bij de onderhavige richtlijn vervatte lijst van bijlagen en de bijlagen XII, XIV en XV.

41) De bijlagen XVI, XVII en XVIII worden toegevoegd.

Artikel 2

De Commissie stelt vóór 1 januari 1993 een richtlijn vast waarin de bepalingen van Richtlijn 90/531/EEG en die van de onderhavige richtlijn worden gecodificeerd overeenkomstig de in artikel 32, leden 4 tot en met 7, vermelde procedure.

Artikel 3

1. De Lid-Staten doen de nodige bepalingen in werking treden om uiterlijk op 1 januari 1993 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

2. Spanje kan niettemin bepalen dat de in lid 1 bedoelde maatregelen eerst met ingang van 1 januari 1996 van toepassing zijn. Griekenland en Portugal kunnen bepalen dat de in lid 1 bedoelde maatregelen eerst met ingang van 1 januari 1998 van toepassing zijn.
3. Wanneer de Lid-Staten de in lid 1 bedoelde bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten.

Artikel 4

De Lid-Staten delen de Commissie de tekst mede van alle belangrijke bepalingen van intern recht, van wetgevende en bestuursrechtelijke aard, die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 5

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De Voorzitter

"LIJST VAN BIJLAGEN

- BIJLAGE I : Aanbestedende diensten op het gebied van de produktie, het vervoer of de distributie van drinkwater
- BIJLAGE II : Aanbestedende diensten op het gebied van de produktie, het vervoer of de distributie van elektriciteit
- BIJLAGE III : Aanbestedende diensten op het gebied van het vervoer, de opslag of de distributie van gas of warmte
- BIJLAGE IV : Aanbestedende diensten op het gebied van exploratie en winning van aardolie en aardgas
- BIJLAGE V : Aanbestedende diensten op het gebied van de exploratie en winning van steenkool of andere vaste brandstoffen
- BIJLAGE VI : Aanbestedende diensten op het gebied van vervoerdiensten per trein
- BIJLAGE VII : Aanbestedende diensten op het gebied van stadsspoorweg-, tram-, trolley- of busverbindingen
- BIJLAGE VIII : Aanbestedende diensten op het gebied van luchthavenfaciliteiten
- BIJLAGE IX : Aanbestedende diensten op het gebied van zeehaven-, binnenhaven- of andere aanlandingsfaciliteiten
- BIJLAGE X : Aanbestedende diensten op het gebied van telecommunicatie
- BIJLAGE XI : Lijst van beroepswerkzaamheden gebaseerd op de algemene systematische bedrijfsindeling in de Europese Gemeenschappen
- BIJLAGE XII : A. Openbare procedure
B. Niet-openbare procedure
C. Procedure van gunning langs de weg van onderhandelingen
- BIJLAGE XIII : Mededeling inzake het bestaan van een erkenningsregeling
- BIJLAGE XIV : Periodieke aankondiging :
A. voor opdrachten voor leveringen
B. voor opdrachten voor uitvoering van werken
C. voor opdrachten voor verrichten van diensten
- BIJLAGE XV : Aankondiging van geplaatste opdrachten
I. In het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen te publiceren gegevens
II. Niet voor publikatie bestemde gegevens
- BIJLAGE XVI : A. Diensten in de zin van artikel 12 bis
B. Diensten in de zin van artikel 12 ter
- BIJLAGE XVII : Aankondigingen van prijsvragen voor ontwerpen
- BIJLAGE XVIII : Resultaat van prijsvragen voor ontwerpen

BIJLAGE XII

A. Openbare procedure

1. Naam, adres, telegramadres, telefoon-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Aard van de opdracht (leveringen, werken of verrichting van diensten; in voorkomend geval aangeven of het om een raamovereenkomst gaat).
Categorie waartoe de dienst behoort, in de zin van bijlage XVI A of XVI B, en beschrijving (CPC-indeling).
3. Plaats van levering, uitvoering of verrichting van diensten.
4. Voor leveringen en werken :
 - a) Aard en hoeveelheid van de te leveren produkten
of
aard en omvang van de te verrichten werkzaamheden en algemene kenmerken van het werk.
 - b) Gegevens betreffende de mogelijkheid voor leveranciers om in te schrijven voor gedeelten en/of het geheel van de vereiste leveringen.
Indien, voor opdrachten voor de uitvoering van werken, het werk of de opdracht in verschillende percelen is verdeeld, orde van grootte van de percelen en mogelijkheid voor elk der percelen afzonderlijk, voor samengevoegde percelen of voor de massa der percelen in te schrijven.
 - c) Voor opdrachten voor de uitvoering van werken :
Gegevens betreffende het doel van het werk of de opdracht indien de opdracht ook betrekking heeft op de opstelling van eigen ontwerpen.
5. Voor verrichting van diensten :
 - a) Vermelding of het verrichten van de dienst krachtens wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften voor een bepaalde beroepsgroep is gereserveerd.
 - b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
 - c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepsbekwaamheden van het personeel dat met het verrichten van de dienst wordt belast, dienen op te geven.
 - d) Vermelding of dienstverrichters voor een gedeelte van de betrokken diensten kunnen inschrijven.
6. Toestemming om varianten in te dienen.
7. Afwijking van het gebruik van Europese specificaties overeenkomstig artikel 13, lid 6.
8. Termijn voor de levering of uitvoering of looptijd van de overeenkomst inzake verrichting van diensten.
9. a) Adres waar bestek en aanvullende stukken kunnen worden aangevraagd.
b) (In voorkomend geval) het ter verkrijging van genoemde stukken te betalen bedrag en de wijze van betaling daarvan.
10. a) Uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen.
b) Adres waar deze moeten worden ingediend.
c) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
11. a) (In voorkomend geval) degenen die bij de opening van de inschrijvingen worden toegelaten.
b) Dag, uur en plaats van de opening.
12. (In voorkomend geval) verlangde borgsommen en waarborgen.
13. Belangrijkste voorschriften voor financiering en betaling en/of verwijzingen naar de teksten waarin dit wordt geregeld.

14. (In voorkomend geval) rechtsvorm die de combinatie van leveranciers, aannemers of dienstverrichters aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
15. Economische en technische minimumeisen waaraan de leverancier, de aannemer of de dienstverrichter aan wie de opdracht wordt gegund moet voldoen.
16. Termijn gedurende welke de inschrijver zijn aanbieding gestand moet doen.
17. Bij de gunning van de opdracht aan te leggen criteria. De naast de laagste prijs geldende criteria worden vermeld, voor zover deze niet in het bestek zijn opgenomen.
18. Overige inlichtingen.
19. (In voorkomend geval) referentie van de bekendmaking in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van de periodieke aankondiging van inlichtingen waarnaar de opdracht verwijst.
20. Datum van verzending van de aankondiging door de aanbestedende dienst.
21. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor Officiële Publikaties der Europese Gemeenschappen (te verstrekken door het Bureau voor Officiële Publikaties).

BIJLAGE XII

B. Niet-openbare procedure

1. Naam, adres, telegramadres, telefoon-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Aard van de opdracht (leveringen, werken of verrichting van diensten; in voorkomend geval aangeven of het om een raamovereenkomst gaat).
Categorie waartoe de dienst behoort, in de zin van bijlage XVI A of XVI B, en beschrijving (CPC-indeling).
3. Plaats van levering, uitvoering of verrichting van diensten.
4. Voor leveringen en werken :
 - a) Aard en hoeveelheid van de te leveren produkten
of
aard en omvang van de te verrichten werkzaamheden en algemene kenmerken van het werk.
 - b) Gegevens betreffende de mogelijkheid voor leveranciers om in te schrijven voor gedeelten en/of het geheel van de vereiste leveringen.
Indien, voor opdrachten voor de uitvoering van werken, het werk of de opdracht in verschillende percelen is verdeeld, orde van grootte van de percelen en mogelijkheid voor elk der percelen afzonderlijk, voor samengevoegde percelen of voor de massa der percelen in te schrijven.
 - c) Voor opdrachten voor de uitvoering van werken :
Gegevens betreffende het doel van het werk of de opdracht indien de opdracht ook betrekking heeft op de opstelling van eigen ontwerpen.
5. Voor verrichting van diensten :
 - a) Vermelding of het verrichten van de dienst krachtens wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften voor een bepaalde beroepsgroep is gereserveerd.
 - b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
 - c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepsbekwaamheden van het personeel dat met het verrichten van de dienst wordt belast, dienen op te geven.
 - d) Vermelding of dienstverrichters voor een gedeelte van de betrokken diensten kunnen inschrijven.
6. Toestemming om varianten in te dienen.
7. Afwijking van het gebruik van Europese specificaties overeenkomstig artikel 13, lid 6.
8. Termijn voor de levering of uitvoering of looptijd van de overeenkomst inzake verrichting van diensten.
9. (In voorkomend geval) rechtsvorm die de combinatie van leveranciers, aannemers of dienstverrichters aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
10. a) Uiterste datum voor de ontvangst van aanvragen tot deelname.
b) Adres waar deze moeten worden ingediend.
c) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
11. Uiterste datum voor de verzending van de uitnodigingen tot inschrijving.
12. (In voorkomend geval) verlangde borgsommen en waarborgen.
13. Belangrijkste voorschriften voor financiering en betaling en/of verwijzing naar de teksten waarin dit wordt geregeld.

14. Inlichtingen met betrekking tot de eigen toestand van de leverancier, de aannemer of de dienstverrichter, alsmede de economische en technische minimumeisen waaraan deze moet voldoen.
15. Bij de gunning van de opdracht aan te leggen criteria, voor zover deze niet in de uitnodiging tot inschrijving zijn opgenomen.
16. Overige inlichtingen.
17. (In voorkomend geval) referentie van de bekendmaking in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van de periodieke aankondiging van inlichtingen waarnaar de opdracht verwijst.
18. Datum van verzending van de aankondiging door de aanbestedende dienst.
19. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor Officiële Publikaties der Europese Gemeenschappen (te verstrekken door het Bureau voor Officiële Publikaties).

BIJLAGE XII

C. Procedure van gunning via onderhandelingen

1. Naam, adres, telegramadres, telefoon-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Aard van de opdracht (leveringen, werken of verrichting van diensten; in voorkomend geval aangeven of het om een raamovereenkomst gaat).
Categorie waartoe de dienst behoort, in de zin van bijlage XVI A of XVI B, en beschrijving (CPC-indeling).
3. Plaats van levering, uitvoering of verrichting van diensten.
4. Voor leveringen en werken :
 - a) Aard en hoeveelheid van de te leveren produkten
of
aard en omvang van de te verrichten werkzaamheden en algemene kenmerken van het werk.
 - b) Gegevens betreffende de mogelijkheid voor leveranciers om in te schrijven voor gedeelten en/of het geheel van de vereiste leveringen.
Indien, voor opdrachten voor de uitvoering van werken, het werk of de opdracht in verschillende percelen is verdeeld, orde van grootte van de percelen en mogelijkheid voor elk der percelen afzonderlijk, voor samengevoegde percelen of voor de massa der percelen in te schrijven.
 - c) Voor opdrachten voor de uitvoering van werken :
Gegevens betreffende het doel van het werk of de opdracht indien de opdracht ook betrekking heeft op de opstelling van eigen ontwerpen.
5. Voor verrichting van diensten :
 - a) Vermelding of het verrichten van de dienst krachtens wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften voor een bepaalde beroepsgroep is gereserveerd.
 - b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
 - c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepsbekwaamheden van het personeel dat met het verrichten van de dienst wordt belast, dienen op te geven.
 - d) Vermelding of dienstverrichters voor een gedeelte van de betrokken diensten kunnen inschrijven.
6. Afwijking van het gebruik van Europese specificaties overeenkomstig artikel 13, lid 6.
7. Termijn voor de levering of uitvoering of looptijd van de overeenkomst inzake verrichting van diensten.
8.
 - a) Uiterste datum voor de ontvangst van aanvragen tot deelname.
 - b) Adres waar deze moeten worden ingediend.
 - c) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
9. (In voorkomend geval) verlangde borgsommen en waarborgen.
10. Belangrijkste voorschriften voor financiering en betaling en/of verwijzing naar de teksten waarin dit wordt geregeld.
11. (In voorkomend geval) rechtsvorm die de combinatie van leveranciers aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
12. Inlichtingen met betrekking tot de eigen toestand van de leverancier, de aannemer of de dienstverrichter alsmede de economische en technische minimeisen waaraan moet worden voldaan door degene aan wie de opdracht wordt gegund.
13. (In voorkomend geval) naam en adres van de leveranciers, aannemers of dienstverrichters die reeds door de aanbestedende dienst zijn geselecteerd.

14. (In voorkomend geval) datum van eerdere bekendmakingen in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.
15. Overige inlichtingen.
16. (In voorkomend geval) referentie van de bekendmaking in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van de periodieke aankondiging van inlichtingen waarnaar de opdracht verwijst.
17. Datum van verzending van de aankondiging door de aanbestedende dienst.
18. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor Officiële Publikaties der Europese Gemeenschappen (te verstrekken door het Bureau voor Officiële Publikaties).

BIJLAGE XIV

Periodieke aankondiging

G. VOOR OPDRACHTEN VOOR VERRICHTING VAN DIENSTEN

1. Naam, adres, telefoonnummer, telegramadres, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst of van de dienst waar aanvullende inlichtingen kunnen worden verkregen.
2. Totaal van de voorgenomen opdrachten voor elk van de in bijlage XVIA opgenomen categorieën van diensten.
3. a) Beoogde datum van aanvang van de aanbestedingsprocedures (indien bekend).
b) Type van de aanbestedingsprocedures.
4. Overige inlichtingen (bij voorbeeld of later al dan niet een oproep tot mededinging zal worden bekendgemaakt).
5. Datum van verzending van de aankondiging door de aanbestedende diensten.
6. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor Officiële Publikaties der Europese Gemeenschappen (te verstrekken door het Bureau voor Officiële Publikaties).

BIJLAGE XV

Aankondiging van geplaatste opdrachten

I. IN HET PUBLIKATIEBLAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN TE PUBLICEREN GEGEVENS

1. Naam en adres van de aanbestedende dienst.
2. Aard van de opdracht (leveringen, werken of verrichting van diensten; in voorkomend geval aangeven of het om een raamovereenkomst gaat).
3. Ten minste een beknopte beschrijving van de aard van de produkten, werken of diensten.
4. a) Vorm van de oproep tot mededinging (aankondiging over het erkenningssysteem, periodieke aankondiging, aanbesteding).
b) Referentie van de bekendmaking van de aankondiging in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.
c) In het geval van opdrachten die zonder oproep tot mededinging worden gegund, vermelding van de desbetreffende bepaling van artikel 15, lid 2, of artikel 12 ter.
5. Procedure voor het gunnen van de opdracht (openbare procedure, niet-openbare procedure of gunning via onderhandelingen).
6. Aantal ontvangen aanbiedingen.
7. Datum van gunning.
8. Prijs die is betaald voor de opportuniteitsaankopen uit hoofde van artikel 15, lid 2, onder j).
9. Naam en adres van de leverancier(s), aannemer(s) of dienstverlener(s) aan wie de opdracht is gegund.
10. In voorkomend geval, vermelden of de opdracht in onderaannesteding is of kan worden gegeven.
11. Facultatieve gegevens :
 - deel van de opdracht dat aan onderaannemers kan worden uitbesteed, en waarde daarvan;
 - criterium voor de gunning van de opdracht;
 - betaalde prijs (of prijzen).

II. NIET VOOR PUBLIKATIE BESTEMDE GEGEVENS

12. Aantal geplaatste opdrachten (wanneer een opdracht over verscheidene leveranciers werd verdeeld).
13. Waarde van elke geplaatste opdracht.
14. Land van oorsprong van het produkt of de dienst (uit de Gemeenschap of niet uit de Gemeenschap en in dit laatste geval uitgesplitst naar land).
15. Is er gebruik gemaakt van de afwijkingen van artikel 13, lid 6, op het gebruik van de Europese specificaties ? Zo ja, van welke ?
16. Welk gunningscriterium is er gehanteerd ? (economisch voordeligste aanbieding, laagste prijs, bij artikel 28 toegestane criteria).
17. Is de opdracht gegund aan een inschrijver die een variant voorstelt in de zin van artikel 27, lid 3 ?
18. Zijn, overeenkomstig het bepaalde in artikel 27, lid 5, bepaalde offertes niet in aanmerking genomen omdat zij abnormaal laag waren ?
19. Datum van verzending van deze aankondiging door de aanbestedende diensten.

BIJLAGE XVIA

Diensten in de zin van artikel 12 bis

Cat. Benaming	Afdeling, groep, klasse of subklasse van de CPC
1. Onderhouds- en reparatiediensten	6112, 6122, 633, 886
2. Diensten voor vervoer over land, met inbegrip van diensten voor vervoer per pantserwagen en koeriersdiensten, postvervoer uitgezonderd	712 (uitgezonderd 71235), 7512, 87304
3. Diensten voor luchtvervoer van passagiers en vracht, met uitzondering van postvervoer	73 (uitgezonderd 7321)
4. Postvervoer over land, met uitzondering van railvervoer; postvervoer door de lucht	71235, 7321
5. Telecommunicatiediensten	752*
6. Financiële diensten a) Verzekeringsdiensten b) Bankverrichtingen en diensten in verband met beleggingen	ex 81 812, 814
7. Computer- en aanverwante diensten	84
8. O & O-diensten**	85
9. Diensten van accountancy, controle en boekhouding	862
10. Diensten voor marktonderzoek en peiling van de openbare mening	864
11. Diensten voor bedrijfsadvisering en aanverwante diensten	865, 866***
12. Bouwkundige diensten; Technische en geïntegreerde technische diensten; Diensten van stedenbouw en landschapsarchitectuur; Diensten voor aanverwante technische en wetenschappelijke advisering; Diensten voor het uitvoeren van technische proeven en analyses	867
13. Advertentie- en reclamediensten	871
14. Diensten voor het schoonmaken van gebouwen en het beheer van onroerende goederen	874 82201, 82202
15. Uitgeverij- en drukkerijdiensten, in regie of op contractbasis	88442
16. Riolering en vuilophaaldiensten; afvalverwerking en aanverwante diensten	94

* Uitgezonderd spraaktelefonie-, telex-, mobiele-radiotelefonie-, semafoon- en
telecommunicatiesatellietdiensten

** Als bedoeld in de achtste overweging

*** Uitgezonderd arbitrage- en verzoeningsdiensten

BIJLAGE XVII

Diensten in de zin van artikel 12 ter

Cat. Benaming	Afdeling, groep, klasse of subklasse van de CPC
17. Hotel- en restauratiediensten	64
18. Spoorwegvervoersdiensten	711
19. Vervoersdiensten over het water	72
20. Diensten voor ondersteunend en hulpvervoer	74
21. Diensten van juridische aard	861
22. Plaatsing van personeel en personeels- verschaffing	872
23. Opsporings- en bewakingsdiensten (uitgezonderd vervoer per pantserwagen)	873 (uitgezonderd 87304)
24. Diensten voor onderwijs en beroepsonderwijs	92
25. Gezondheids- en sociale diensten	93
26. Diensten voor recreatie, cultuur en sport	96
27. Andere diensten	

BIJLAGE XVII

Aankondigingen van prijsvragen voor ontwerpen

1. Naam, adres, telefoonnummer, telegramadres, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst en van de dienst waar de ter zake dienende stukken kunnen worden verkregen.
2. Beschrijving van het project.
3. Aard van de prijsvraag : openbaar of niet-openbaar.
4. Bij openbare prijsvragen : uiterste datum voor de ontvangst van de ontwerpen.
5. Bij niet-openbare prijsvragen :
 - a) beoogd aantal of minimum- c.q. maximaal aantal deelnemers;
 - b) in voorkomend geval : namen van reeds geselecteerde deelnemers;
 - c) criteria voor deze selectie;
 - d) uiterste datum voor de ontvangst van de verzoeken tot deelneming.
6. In voorkomend geval, vermelding of de deelneming aan een bepaalde beroepsgroep is voorbehouden.
7. Bij de beoordeling van de ontwerpen te hanteren criteria.
8. In voorkomend geval, namen van geselecteerde juryleden.
9. Vermelding of de beslissing van de jury verbindend is.
10. In voorkomend geval, aantal en waarde van de toe te kennen prijzen.
11. In voorkomend geval : nadere gegevens inzake vergoedingen aan alle deelnemers.
12. Vermelding of de winnaars recht hebben op de gunning van eventuele vervolgoopdrachten.
13. Overige inlichtingen.
14. Datum van verzending van de aankondiging.
15. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor Officiële Publikaties der Europese Gemeenschappen.

BIJLAGE XVIII

Resultaat van prijsvragen voor ontwerpen

1. Naam, adres, telefoonnummer, telegramadres, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Beschrijving van het project.
3. Totaal aantal deelnemers.
4. Aantal buitenlandse deelnemers.
5. Winnaar(s) van de prijsvraag.
6. In voorkomend geval, toegekende prijs of prijzen.
7. Overige inlichtingen.
8. Verwijzing naar de aankondiging van de prijsvraag.
9. Datum van verzending van deze aankondiging.
10. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor Officiële Publikaties der Europese Gemeenschappen."

WERKDOCUMENT

VAN DE DIENSTEN VAN

DE COMMISSIE

Gecodificeerde tekst waarbij de
bepalingen van het voorstel voor een

Richtlijn COM(91)

(opdrachten voor dienstverlening)

in Richtlijn 90/531/EEG

(opdrachten voor leveringen en de uitvoering van werken)

worden opgenomen

VERKLARENDE OPMERKING

Bijgaande gecodificeerde tekst dient om het voorstel voor een richtlijn betreffende de opdrachten voor verrichten van diensten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie⁽¹⁾ gemakkelijker te kunnen lezen en begrijpen.

Door middel van deze tekst worden alle wijzigingen die worden voorgesteld om de opdrachten voor dienstverlening in aanmerking te nemen, verwerkt in Richtlijn 90/531/EEG, die van toepassing is op opdrachten voor leveringen en de uitvoering van werken.

De onderstreepte gedeelten komen overeen met de gewijzigde of nieuwe bepalingen in het formele voorstel; wanneer in de bepalingen niet expliciet wordt vermeld dat het gaat om opdrachten voor leveringen of de uitvoering van werken, zijn zij ook van toepassing op opdrachten voor dienstverlening.

(1) COM(91) van, voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 90/531/EEG betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie.

GECODIFICEERDE TEKST

TITEL 1

ALGEMEEN

Artikel 1

In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder :

1. "overheidsdiensten" : de Staat, zijn territoriale overheden, publiekrechtelijke lichamen en verenigingen bestaande uit een of meer van deze overheden of publiekrechtelijke lichamen.

Een lichaam wordt als publiekrechtelijk lichaam aangemerkt, indien het

- is ingesteld met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang en niet van industriële of commerciële aard is, en

- rechtspersoonlijkheid heeft, en

- in hoofdzaak door de Staat, door territoriale overheden of door andere publiekrechtelijke lichamen wordt gefinancierd, dan wel indien het beheer ervan onderworpen is aan het toezicht van die lichamen, of ook indien de leden van het bestuurs-, het leidinggevende of toezichthoudende orgaan voor meer dan de helft worden aangesteld door de Staat, door territoriale overheden of door andere publiekrechtelijke lichamen;

2. "openbaar bedrijf" : bedrijf waarover overheidsdiensten rechtstreeks of middellijk een dominerende invloed kunnen uitoefenen uit hoofde van eigendom, financiële deelneming of het bedrijf betreffende voorschriften. Een dominerende invloed wordt geacht aanwezig te zijn, wanneer de overheidsdiensten, al dan niet rechtstreeks, ten aanzien van een bedrijf :

- de meerderheid van het geplaatste kapitaal van dat bedrijf bezitten, of
 - over de meerderheid van de stemrechten verbonden aan de door het bedrijf uitgegeven aandelen beschikken, of
 - meer dan de helft van de leden van het bestuurs-, leidinggevende of toezichthoudende orgaan van het bedrijf kunnen aanstellen;
3. "verbonden ondernemingen" : ondernemingen waarvan de jaarrekening is geconsolideerd met die van de aanbestedende dienst overeenkomstig de voorschriften van Richtlijn 83/349/EEG van de Raad⁽¹⁾ of, in het geval van aanbestedende diensten die niet onder deze richtlijn vallen, ondernemingen waarop de aanbestedende dienst rechtstreeks of middellijk een dominerende invloed kan uitoefenen in de zin van lid 2 of ondernemingen die een dominerende invloed op een aanbestedende dienst kunnen uitoefenen of die, te zamen met de aanbestedende dienst, onder dominerende invloed staan van een andere onderneming uit hoofde van eigendom, financiële deelneming of de voor de onderneming geldende voorschriften.
4. "opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken en voor verrichten van diensten" : schriftelijke overeenkomsten onder bezwarende titel tussen één van de in artikel 2 omschreven aanbestedende diensten en een leverancier, aannemer of dienstverrichter, met uitzondering van overeenkomsten betreffende :
- verwerving of huur, ongeacht de financiële regeling ervan, van grond, gebouwen of andere onroerende goederen of de rechten daarop;
 - spraaktelefonie-, telex-, mobiele-radiotelefonie-, semafoon- en telecommunicatiesatellietdiensten;
 - arbitrage- en verzoeningsdiensten.

Deze overeenkomsten hebben betrekking op :

(1) PB nr. L 193 van 18.7.1983, blz. 1

- a) in het geval van opdrachten voor leveringen : aankoop, leasing, huur of huurkoop met of zonder koopoptie, van produkten;
- b) in het geval van opdrachten voor uitvoering van werken : de uitvoering dan wel het ontwerp en de uitvoering te zamen, dan wel het uitvoeren, met welke middelen dan ook, van de in bijlage XI bedoelde werkzaamheden van de bouwnijverheid. Deze opdrachten kunnen daarnaast ook de voor uitvoering daarvan vereiste leveringen en diensten omvatten;
- c) in het geval van opdrachten voor verrichten van diensten : elke andere prestatie.

Opdrachten die verrichten van diensten en leveringen omvatten, worden beschouwd als opdrachten voor leveringen, wanneer de totale waarde van de leveringen meer bedraagt dan de waarde van de onder de opdracht vallende diensten;

- 5. "raamovereenkomst" : een overeenkomst tussen één van de aanbestedende diensten als omschreven in artikel 2 en een of meer leveranciers, aannemers of dienstverrichters, die ten doel heeft de voorwaarden met name inzake prijs en, in voorkomend geval, hoeveelheid, van in de loop van een bepaalde periode te plaatsen opdrachten vast te stellen;
- 6. "inschrijver" : de leverancier, de aannemer of de dienstverrichter die een aanbieding doet, en "gegadigde" : degene die heeft verzocht om een uitnodiging tot deelneming aan een niet-openbare procedure of aan een procedure van gunning via onderhandelingen; dienstverrichters kunnen natuurlijke of rechtspersonen zijn, met inbegrip van aanbestedende diensten in de zin van artikel 2;
- 7. "openbare procedures, niet-openbare procedures en procedures van gunning via onderhandelingen" : de door de aanbestedende diensten gevolgde aanbestedingsprocedures, waarbij :
 - a) in het geval van de openbare procedures, alle belangstellende

leveranciers, aannemers of dienstverrichters mogen inschrijven;

b) in het geval van niet-openbare procedures, alleen de door de aanbestedende dienst aangezochte gegadigden mogen inschrijven;

c) in het geval van de procedures van gunning via onderhandelingen, de aanbestedende dienst de door hem gekozen leveranciers, aannemers of dienstverrichters raadpleegt en in onderhandelingen met een of meer van hen de inhoud van de overeenkomst vaststelt;

8. "technische specificaties" : technische eisen, met name die welke zijn opgenomen in het bestek, die een omschrijving geven van de vereiste kenmerken van een werk, een materiaal, een produkt, een levering of een dienst en aan de hand waarvan een werk, een materiaal, een produkt, een levering of een dienst objectief zodanig kunnen worden omschreven dat deze beantwoorden aan het gebruik waarvoor zij door de aanbestedende dienst bestemd zijn. Deze technische voorschriften kunnen tevens omvatten het kwaliteitsniveau, de gebruiksgeschiktheid, de veiligheid en de afmetingen, met inbegrip van de voorschriften voor het materiaal, het produkt, de levering of de dienst met betrekking tot kwaliteitsgarantie, terminologie, symbolen, proefnemingen en proefnemingsmethoden, verpakking, het merken of het etiketteren. In het geval van opdrachten voor uitvoering van werken kunnen zij tevens de voorschriften omvatten voor het ontwerpen en de kostprijsberekening, de voorwaarden voor de proefnemingen, controle en oplevering van werken, alsmede de bouwwijzen en -technieken en alle andere voorwaarden van technische aard die de aanbestedende dienst bij algemene dan wel bijzondere maatregel kan voorschrijven met betrekking tot de voltooide werken en tot de materialen of bestanddelen waaruit deze werken zijn samengesteld;

9. "norm" : een technische specificatie die door een erkende normaliseringsinstelling voor herhaalde of voortdurende toepassing is goedgekeurd en waarvan de inachtneming in beginsel niet verplicht is;

10. "Europese norm" : een norm die door de Europese Commissie voor Normalisatie

(CEN) of het Europees Comité voor Elektrotechnische Normalisatie (CENELEC) volgens de gemeenschappelijke regels van deze organisaties als "Europese norm (EN)" of "Harmonisatiebescheid (HD)", dan wel door het Europees Normalisatie-Instituut voor de Telecommunicatie (ETSI) volgens zijn eigen regels als een "Europese telecommunicatienorm" (ETS) is goedgekeurd;

11. "gemeenschappelijke technische specificatie" : een technische specificatie die volgens een door de Lid-Statens erkende procedure opgesteld is met het oog op eenvormige toepassing in alle Lid-Statens en die bekendgemaakt is in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen;
12. "Europese technische goedkeuring" : een op de bevinding dat aan de fundamentele vereisten voor bouwwerken wordt voldaan, gebaseerde, gunstige technische beoordeling, waarbij een produkt geschikt wordt verklaard voor het gebruik voor een bepaald doel volgens zijn intrinsieke eigenschappen en de bij Richtlijn 89/106/EEG van de Raad van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid-Statens inzake voor de bouw bestemde produkten⁽¹⁾ voor de toepassing en het gebruik ervan vastgestelde voorwaarden. De Europese technische goedkeuring wordt afgegeven door de te dien einde door de Lid-Staat erkende instantie;
13. "Europese specificatie" : een gemeenschappelijke technische specificatie, een Europese technische goedkeuring of een nationale norm waarin een Europese norm omgezet is;
14. "openbaar telecommunicatienetwerk" : de openbare telecommunicatie-infrastructuur waarmee signalen tussen bepaalde eindstations van het netwerk kunnen worden overgebracht door middel van draden, straalverbindingen, optische middelen of andere elektromagnetische middelen.

Een "eindstation van het netwerk" is het geheel van materiële verbindingen en van technische toegangsspecificaties, die deel uitmaken van het openbaar

(1) PB nr. L 40 van 11.2.1989, blz. 12

telecommunicatienetwerk en die nodig zijn om toegang te krijgen tot dit openbaar netwerk en met behulp daarvan doeltreffend te communiceren;

15. "openbare telecommunicatiediensten" : telecommunicatiediensten waarvan de Lid-Staten het aanbod met name aan een of meer telecommunicatieorganisaties specifiek hebben opgedragen.

"telecommunicatiediensten" : diensten die geheel of gedeeltelijk bestaan in het overbrengen en doorgeven van signalen op het openbare telecommunicatienet door middel van telecommunicatieprocédés, met uitzondering van radio-omroep en van televisie.

16. "prijsvragen voor ontwerpen" : die nationale procedures welke tot doel hebben de aanbestedende dienst een plan of ontwerp te verschaffen, met name op het gebied van architectuur en weg- en waterbouw of op het gebied van de automatische gegevensverwerking, en waarbij op basis van een concours de selectie door een jury geschiedt, al dan niet met toekenning van prijzen;"

Artikel 2

1. Deze richtlijn geldt voor de aanbestedende diensten die :

- a) overheidsdiensten of openbare bedrijven zijn en die één van de in lid 2 als relevant in de zin van deze richtlijn aangemerkte activiteiten tot taak hebben;
- b) of die, indien het geen overheidsdiensten of openbare bedrijven betreft, één van de in lid 2 als relevant in de zin van deze richtlijn aangemerkte activiteiten of een combinatie daarvan tot taak hebben en die bijzondere of uitsluitende rechten genieten die hun door een bevoegde instantie van een Lid-Staat zijn verleend.

2. Relevante activiteiten in de zin van deze richtlijn zijn :

a) de beschikbaarstelling of exploitatie van vaste netten die aan het publiek een dienst verlenen op het gebied van de produktie, het vervoer of de distributie van :

i) drinkwater, of

ii) elektriciteit, of

iii) gas of warmte;

of de drinkwater-, elektriciteits-, gas- of warmtetoevoer aan die netten;

b) de exploitatie van een geografisch gebied met het oogmerk van

i) prospectie of winning van aardolie, gas, steenkool of andere vaste brandstoffen, of

ii) het verstrekken van luchthaven-, zeehaven-, binnenhaven- of andere aanlandingsfaciliteiten voor vervoer door de lucht, over zee of over de binnenwateren;

c) de exploitatie van netten van openbare dienstverlening op het gebied van vervoer per trein, automatische systemen, tram, trolleybus of bus of kabel.

Ten aanzien van vervoersdiensten wordt er vanuit gegaan dat er een net bestaat, indien de dienst wordt verleend onder voorwaarden die gesteld zijn door een bevoegde instantie van een Lid-Staat, zoals de te volgen routes, de beschikbaar te stellen capaciteit of de frequentie van de dienst;

d) de beschikbaarstelling of exploitatie van openbare telecommunicatienetwerken of het verschaffen van één of meer openbare telecommunicatiediensten aan het publiek.

3. Voor de toepassing van lid 1, onder b), worden onder bijzondere of uitsluitende rechten verstaan : rechten voortvloeiende uit een machtiging die door een bevoegde autoriteit van de betrokken Lid-Staat is gegeven door middel van elke wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling die tot gevolg heeft dat de uitoefening van een in lid 2 omschreven activiteit voorbehouden blijft aan een of meer diensten.

Een aanbestedende dienst wordt geacht bijzondere of uitsluitende rechten te genieten, met name indien :

a) deze dienst voor de aanleg van netten of faciliteiten, als bedoeld in lid 2, gebruik kan maken van een onteigeningsprocedure of een erfdiensbaarheid kan vestigen, dan wel delen van het net kan aanbrengen op, onder of boven de openbare weg;

b) deze dienst in het in lid 2, onder a), genoemde geval drinkwater, elektriciteit, gas of warmte toevoert aan een net dat wordt geëxploiteerd door een dienst die bijzondere of uitsluitende rechten geniet die zijn verleend door een bevoegde autoriteit van de betrokken Lid-Staat.

4. Het verzorgen van een openbare busdienst wordt niet beschouwd als een activiteit in de zin van lid 2, onder c), indien andere diensten vrijelijk deze dienstverlening, algemeen dan wel voor een bepaald geografisch gebied onder dezelfde voorwaarden als de aanbestedende diensten kunnen verrichten.

5. De toevoer van drinkwater, elektriciteit, gas of warmte aan netten voor dienstverlening aan het publiek door een andere aanbestedende dienst dan de overheidsdiensten, wordt niet beschouwd als een activiteit in de zin van lid 2, onder a), wanneer :

a) in het geval van drinkwater of elektriciteit :

- de produktie van drinkwater of elektriciteit door de betrokken dienst

geschiedt omdat het verbruik ervan noodzakelijk is voor de uitoefening van een andere dan de in lid 2 bedoelde activiteit; en

- de toevoer aan het openbare net uitsluitend afhangt van het eigen verbruik van de dienst en niet meer heeft bedragen dan 30 % van de totale drinkwater- of energieproduktie van de dienst berekend als het gemiddelde over de laatste drie jaren, met inbegrip van het lopende jaar;

b) in het geval van gas of warmte :

- de produktie van gas of warmte door de betrokken dienst het onvermijdelijk resultaat is van de uitoefening van een andere dan de in lid 2 bedoelde activiteit; en
- de toevoer aan het openbare net uitsluitend tot doel heeft deze produktie op economisch verantwoorde wijze te exploiteren en overeenstemt met ten hoogste 20 % van de omzet van de dienst berekend als het gemiddelde over de laatste drie jaren, met inbegrip van het lopende jaar.

6. De in de bijlagen I tot en met X genoemde aanbestedende diensten voldoen aan bovengenoemde criteria. Om ervoor te zorgen dat de lijsten zo volledig mogelijk zijn, stellen de Lid-Staten de Commissie in kennis van de in hun lijsten opgetreden wijzigingen. De Commissie herziet de bijlagen I tot en met X volgens de procedure van artikel 32.

Artikel 3

1. Een Lid-Staat kan de Commissie verzoeken erin te voorzien dat exploitatie van geografische gebieden ter wille van de prospectie en de winning van aardolie, gas, steenkool of andere vaste brandstoffen niet beschouwd wordt als een relevante activiteit in de zin van artikel 2, lid 2, punt b) punt i), of dat de diensten niet geacht worden in aanmerking te komen voor

bijzondere of uitsluitende rechten in de zin van artikel 2, lid 3, onder b), om een of meer van deze activiteiten te exploiteren indien rekening houdende met de relevante nationale bepalingen betreffende deze activiteiten, aan alle onderstaande voorwaarden is voldaan :

- a) wanneer er een machtiging wordt geëist voor de exploitatie van een dergelijk geografisch gebied, andere diensten ook vrij zijn een dergelijke machtiging aan te vragen onder dezelfde voorwaarden als die welke gelden voor de aanbestedende diensten en
- b) de technische en financiële capaciteit die de diensten moeten bezitten om de bijzondere activiteiten uit te oefenen worden vastgesteld voordat de beoordeling plaatsvindt van de merites van de gegadigden die de machtiging trachten te verkrijgen en
- c) de machtiging tot uitoefening van deze activiteiten wordt verleend op basis van objectieve criteria inzake de middelen die voor de prospectie of winning worden overwogen; deze criteria moeten vóór de indiening van de machtigingsaanvragen worden vastgesteld en bekendgemaakt en zij moeten op niet-discriminerende wijze worden toegepast en
- d) alle voorwaarden en eisen inzake het uitoefenen of stopzetten van de activiteit, met inbegrip van de voorschriften betreffende de met het uitoefenen van de activiteit samenhangende verplichtingen, de vergoedingen en de deelneming in het kapitaal of de inkomsten van de diensten, worden vastgesteld en beschikbaar gesteld vóór de indiening van de machtigingsaanvragen en moeten op niet-discriminerende wijze worden toegepast; elke wijziging met betrekking tot deze voorwaarden en eisen moet voor alle betrokken diensten gelden of op niet-discriminerende wijze geschieden; de verplichtingen die met het uitoefenen van de activiteit samenhangen, behoeven evenwel pas op het tijdstip voorafgaande aan de toekenning van de machtiging te worden vastgesteld en

e) de aanbestedende diensten zijn noch bij wet, noch op grond van een reglement of administratief voorschrift, noch door een overeenkomst of onderlinge afspraak verplicht informatie te verstrekken over de overwogen of bestaande bronnen voor hun aankopen, tenzij de nationale autoriteiten, uitsluitend met het oog op de in artikel 36 van het Verdrag genoemde doelstellingen, daarom verzoeken.

2. De Lid-Staten die de bepalingen van lid 1 toepassen, dragen er door middel van de machtigingsvoorwaarden of andere passende maatregelen zorg voor dat elke dienst :

a) de beginselen van non-discriminatie en van oproep tot mededinging in acht neemt bij de gunning van opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken en verrichten van diensten, inzonderheid ten aanzien van de informatie die hij de ondernemingen verstrekt met betrekking tot zijn voornemens inzake het plaatsen van opdrachten;

b) aan de Commissie, onder de voorwaarden die deze overeenkomstig artikel 32 vaststelt, informatie verstrekt inzake de toekenning van de opdrachten.

3. Ten aanzien van individuele concessies of machtigingen die vóór het tijdstip waarop deze richtlijn overeenkomstig artikel 37 door de Lid-Staten ten uitvoer wordt gelegd, zijn verleend, is het bepaalde in lid 1, onder a), b) en c), niet van toepassing indien op dat tijdstip andere diensten vrij zijn

om voor de exploitatie van geografische gebieden met het oog op de prospectie of de winning van aardolie, gas, steenkool of andere vaste brandstoffen een machtiging aan te vragen, op niet-discriminerende basis en op grond van objectieve criteria. Lid 1, onder d), is niet van toepassing wanneer de voorwaarden en eisen zijn vastgesteld, toegepast of gewijzigd vóór bovengenoemd tijdstip.

4. Een Lid-Staat die lid 1 wenst toe te passen, stelt de Commissie hiervan in kennis. Te dien einde deelt hij de Commissie alle wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen, overeenkomsten en afspraken mede met betrekking tot de vervulling van de in de leden 1 en 2 genoemde voorwaarden.

De Commissie neemt haar besluit volgens de procedure van artikel 32, leden 4 tot en met 7. Zij maakt haar besluit, en de redenen hiervoor, bekend in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Ieder jaar doet zij de Raad een verslag toekomen over de tenuitvoerlegging van het onderhavige artikel en zij onderwerpt de toepassing ervan aan een nieuw onderzoek in het kader van het in artikel 36 bedoelde verslag.

Artikel 4

1. Voor het plaatsen van opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken en voor verrichten van diensten of voor het organiseren van prijsvragen voor ontwerpen, passen de aanbestedende diensten de procedures toe die zijn aangepast aan de bepalingen van deze richtlijn.
2. De aanbestedende diensten zorgen ervoor dat er geen discriminatie tussen leveranciers, aannemers of dienstverrichters plaatsvindt.
3. Bij het verstrekken van de technische specificaties aan de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters, bij de kwalificatie en selectie van leveranciers, aannemers of dienstverrichters en bij de toewijzing van de opdrachten kunnen de aanbestedende diensten eisen stellen ter bescherming van het vertrouwelijke karakter van de informatie die zij verstrekken.
4. Het recht van leveranciers, aannemers of dienstverrichters om van een aanbestedende dienst overeenkomstig de nationale wetgeving te eisen dat door hen verstrekte informatie vertrouwelijk wordt behandeld, wordt door deze richtlijn niet beperkt.

Artikel 5

1. De aanbestedende diensten kunnen een raamovereenkomst beschouwen als een opdracht in de zin van artikel 1, punt 4, en kunnen die toewijzen overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn.
2. Wanneer de aanbestedende diensten een raamovereenkomst hebben gesloten overeenkomstig het bepaalde in deze richtlijn, kunnen zij van artikel 15, lid 2, onder i), gebruik maken bij het plaatsen van op deze overeenkomst gebaseerde opdrachten.
3. Wanneer een raamovereenkomst niet overeenkomstig het bepaalde in deze richtlijn is gesloten, mogen de aanbestedende diensten geen gebruik maken van artikel 15, lid 2, onder i).
4. De aanbestedende diensten mogen geen oneigenlijk gebruik maken van raamovereenkomsten, met als gevolg dat de mededinging zou worden verhinderd, beperkt of vervalst.

Artikel 6

1. Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten of prijsvragen voor ontwerpen waarmee de aanbestedende diensten iets anders beogen dan de uitoefening van hun in artikel 2, lid 2, bedoelde activiteiten of voor de uitoefening van die activiteiten in een derde land, in omstandigheden waarbij er geen sprake is van de fysieke exploitatie van een netwerk of van een geografisch gebied binnen de Gemeenschap.
2. Deze richtlijn is evenwel van toepassing op de opdrachten of de prijsvragen voor ontwerpen die worden geplaatst, respectievelijk georganiseerd door de diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punt a), onder i), en die :

- a) verband houden met waterbouwtechnische projecten, irrigatie of drainage voor zover de voor drinkwatervoorziening bestemde hoeveelheid water groter is dan 20 % van de totale hoeveelheid water die door middel van deze projecten of deze irrigatie- of drainage-installaties ter beschikking wordt gesteld, of
 - b) verband houden met de afvoer of behandeling van afvalwater.
3. De aanbestedende diensten doen de Commissie op haar verzoek mededeling van elke activiteit die volgens hen krachtens lid 1 is uitgezonderd. De Commissie kan ter informatie periodiek in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen de lijsten bekend maken van de categorieën activiteiten die zij als uitgezonderd beschouwt. Daarbij houdt de Commissie rekening met alle gevoelige commerciële aspecten waarop de aanbestedende diensten eventueel wijzen bij het verstrekken van informatie.

Artikel 7

1. Deze richtlijn is niet van toepassing op :

- a) opdrachten die zijn geplaatst voor wederverkoop of verhuur aan derden, indien de aanbestedende dienst geen bijzondere of uitsluitende rechten bezit om het voorwerp van deze opdrachten te verkopen of te verhuren en het andere instanties vrijstaat deze te verkopen of te verhuren op dezelfde voorwaarden als de aanbestedende dienst;
- b) opdrachten voor verrichten van diensten die rechtstreeks met wederverkoop of verhuur van de onder a) bedoelde produkten verband houden.

2. De aanbestedende diensten doen de Commissie op haar verzoek mededeling van alle categorieën produkten die volgens hen krachtens lid 1 zijn uitgezonderd. De Commissie kan ter informatie periodiek in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen de lijsten bekend maken van de

categorieën produkten die zij als uitgezonderd beschouwt. Daarbij houdt de Commissie rekening met alle gevoelige commerciële aspecten waarop de aanbestedende diensten eventueel wijzen bij het verstrekken van informatie.

Artikel 8

1. Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten die een aanbestedende dienst die een activiteit verricht als omschreven in artikel 2, lid 2, onder d), plaatst uitsluitend voor aankopen in verband met één of meer telecommunicatiediensten indien andere instanties vrij zijn om dezelfde diensten in hetzelfde geografische gebied en onder substantieel identieke voorwaarden aan te bieden.
2. De aanbestedende diensten doen de Commissie op haar verzoek mededeling van de diensten die volgens hen krachtens lid 1 zijn uitgezonderd. De Commissie kan ter informatie periodiek in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen de lijsten bekend maken van de diensten die zij als uitgezonderd beschouwt. Daarbij houdt de Commissie rekening met alle gevoelige commerciële aspecten waarop de aanbestedende diensten eventueel wijzen bij het verstrekken van informatie.

Artikel 9

1. Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten
 - a) die door de in bijlage I genoemde aanbestedende diensten worden geplaatst voor de aankoop van water;
 - b) die door de in de bijlagen II, III, IV en V genoemde aanbestedende diensten worden geplaatst voor de levering van energie of brandstoffen, bestemd voor de opwekking van energie.
2. De Raad beziet het bepaalde in lid 1 opnieuw wanneer hem een verslag van de Commissie, vergezeld van passende voorstellen, wordt voorgelegd.

Artikel 10

Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten wanneer zij door de Lid-Staten geheim zijn verklaard of wanneer de uitvoering ervan overeenkomstig de in de betrokken Lid-Staat geldende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen gepaard moet gaan met bijzondere veiligheidsmaatregelen of wanneer de bescherming van de fundamentele belangen van de staatsveiligheid van dat land zulks vereist.

Artikel 10 bis

Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten voor verrichten van diensten die door de aanbestedende diensten krachtens een uitsluitend recht uit hoofde van een met het Verdrag verenigbare bekendgemaakte wettelijke of bestuursrechtelijke regeling, moeten worden geplaatst bij een instantie die in de zin van artikel 1, punt b), van Richtlijn .../... (*) zelf een aanbestedende dienst is.

(*) PB nr. C 23 van 31.1.1991, blz. 1

Artikel 11

Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten waarvoor andere procedureregels gelden en die worden geplaatst :

1. krachtens een internationale overeenkomst, gesloten overeenkomstig het Verdrag, tussen een Lid-Staat en één of meer derde landen, betreffende leveringen, uitvoering van werken, verrichten van diensten of prijsvragen voor ontwerpen die bestemd zijn voor de gemeenschappelijke verwezenlijking of exploitatie van een project door de ondertekenende Staten; elke overeenkomst wordt ter kennis gebracht van de Commissie, die het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten, ingesteld bij Besluit 71/306/EEG⁽¹⁾,

(1) PB nr. L 185 van 16.8.1971, blz. 15

laatstelijk gewijzigd bij Besluit 77/63/EEG⁽¹⁾, kan raadplegen, of in het geval van overeenkomsten betreffende opdrachten die worden geplaatst door diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punt d), het in artikel 31 bedoelde Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector;

2. op grond van een internationale overeenkomst inzake de legering van strijdkrachten en die ondernemingen in een Lid-Staat of in een derde land betreft;
3. volgens de specifieke procedure van een internationale organisatie.

Artikel 11 bis

1. Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten voor verrichten van diensten :

- a) die door een aanbestedende dienst bij een met hem verbonden onderneming worden geplaatst;
- b) die door een gemeenschappelijke onderneming ("joint venture"), bestaande uit verscheidene aanbestedende diensten voor de uitoefening van de in artikel 2, lid 2, bedoelde activiteiten, bij een met één van deze aanbestedende diensten verbonden onderneming worden geplaatst,

mits ten minste 85 % van de gemiddelde omzet die deze onderneming de laatste drie jaar in de Gemeenschap heeft behaald, van de verrichting van deze diensten aan de ondernemingen waarmee zij is verbonden, afkomstig is.

2. De aanbestedende diensten verstrekken de Commissie desgevraagd de volgende gegevens betreffende de toepassing van het in lid 1 bepaalde :

- de naam van de betrokken ondernemingen;

(1) PB nr. L 13 van 15.1.1977, blz. 15

- de aard en de waarde van de betrokken opdrachten voor verrichten van diensten;
- de gegevens die de Commissie noodzakelijk acht om te bewijzen dat de betrekkingen tussen de aanbestedende dienst en de onderneming waaraan de opdrachten worden gegund, aan de in dit artikel gestelde eisen voldoen.

Artikel 12

1. Deze richtlijn is van toepassing op opdrachten waarvan de geraamde waarde zonder BTW gelijk is aan of meer bedraagt dan
 - a) 400 000 ecu voor opdrachten voor leveringen en verrichten van diensten, geplaatst door diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punten a), b) en c);
 - b) 600 000 ecu voor opdrachten voor leveringen en voor verrichten van diensten, geplaatst door diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, punt d);
 - c) 5 000 000 ecu voor opdrachten voor de uitvoering van werken.
2. Met het oog op de raming van de waarde van een opdracht voor verrichten van diensten vermeldt de aanbestedende dienst de totale vergoeding van de dienstverrichter, rekening houdend met het bepaalde in de leden 3 tot en met 12.
3. Voor de raming van de waarde van opdrachten voor financiële diensten worden de volgende bedragen in aanmerking genomen :
 - voor verzekeringsdiensten, de te betalen premie;
 - voor bank- en andere financiële diensten, honoraria, provisies en rente, alsmede andere vormen van beloning.
4. In geval van opdrachten voor leveringen die betrekking hebben op leasing, huur of huurkoop, of in geval van opdrachten voor verrichten van diensten

waarin geen totale prijs wordt vermeld, wordt de waarde van de opdracht berekend op de volgende grondslag :

- a) indien het gaat om overeenkomsten met een vaste looptijd : de totale geraamde waarde voor de gehele looptijd wanneer die twaalf maanden of minder bedraagt, dan wel de totale waarde met inbegrip van de geraamde residuwaarde wanneer de looptijd meer dan twaalf maanden bedraagt;
 - b) indien het gaat om overeenkomsten voor onbepaalde duur of indien er twijfel over de looptijd van de overeenkomst bestaat : het verwachte totaalbedrag van de tijdens de eerste vier jaar te verrichten betalingen.
5. Indien in een voorgenomen opdracht voor leveringen of voor verrichten van diensten optiebedingen worden vermeld, dient het hoogst toelaatbare bedrag voor aankoop, leasing, huur of huurkoop, inclusief de optiebedingen, als grondslag te worden genomen voor de berekening van de waarde van de opdracht.
6. Indien het gaat om een verwerving van leveringen of diensten voor een bepaalde periode door middel van een reeks opdrachten die aan een of meer leveranciers of dienstverrichters zullen worden gegund of van vervolgoopdrachten, dient de waarde van de opdracht te worden berekend op basis van :
- a) ofwel de totale waarde van de opdrachten die tijdens het voorafgaande boekjaar of de voorafgaande twaalf maanden zijn geplaatst en soortgelijke kenmerken vertoonden, indien mogelijk gecorrigeerd op grond van verwachte wijzigingen in hoeveelheid of waarde gedurende de volgende twaalf maanden,
 - b) ofwel de samengetelde waarde van de opdrachten die zullen worden geplaatst tijdens de twaalf maanden volgende op de gunning van de eerste

opdracht, of tijdens de hele looptijd van de opdracht, indien deze langer is dan twaalf maanden.

7. De waarde van een opdracht voor zowel verrichten van diensten als leveringen moet worden geraamd op basis van de totale waarde van de dienstverrichting en van de leveringen, ongeacht het respectieve aandeel ervan.

8. De waarde van een raamovereenkomst dient te worden berekend aan de hand van de geraamde maximumwaarde van het geheel van de voor de betrokken periode beoogde opdrachten.

9. De berekening van de waarde van een opdracht voor de uitvoering van werken moet, met het oog op de toepassing van lid 1, worden gebaseerd op de totale waarde van het werk. Onder "werk" wordt verstaan het resultaat van een geheel van werkzaamheden van de bouwnijverheid of de water- en wegenbouw dat een zelfstandige economische functie zal moeten vervullen.

Wanneer met name een levering, een werk of een dienst in verscheidene percelen is verdeeld, moet de waarde van elk perceel in aanmerking worden genomen bij het bepalen van de in lid 1 bedoelde waarde. Wanneer de samengetelde waarde van de percelen gelijk is aan of meer bedraagt dan de in lid 1 vermelde waarde, zijn de bepalingen van dit lid op alle percelen van toepassing. Bij opdrachten voor de uitvoering van werken mogen de aanbestedende diensten echter afwijken van lid 1 voor percelen waarvan de geraamde waarde, exclusief BTW, minder dan 1 000 000 ecu bedraagt, mits het samengetelde bedrag van deze percelen niet meer dan 20 % van de totale waarde van het geheel van de percelen bedraagt.

10. Voor de toepassing van lid 1 houden de aanbestedende diensten bij het bepalen van de geraamde waarde van opdrachten voor de uitvoering van werken ook rekening met de waarde van alle leveringen of diensten die voor de uitvoering van het werk noodzakelijk zijn en door de aanbestedende diensten ter beschikking van de aannemer worden gesteld.

11. De waarde van leveringen of diensten die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bepaalde opdracht voor de uitvoering van werken, mag niet bij de waarde van deze opdracht worden opgeteld met als gevolg dat de verwerving van deze leveringen of van deze diensten aan de toepassing van de richtlijn wordt onttrokken.
12. De aanbestedende diensten mogen de toepassing van deze richtlijn niet omzeilen door de opdrachten te splitsen of bijzondere regels te gebruiken voor de berekening van de waarde van de opdrachten.

TITEL I bis

GEDIFFERENTIEERDE TOEPASSING

Artikel 12bis

Opdrachten voor leveringen en voor uitvoering van werken alsmede opdrachten voor verrichten van in bijlage XVIA opgenomen diensten worden overeenkomstig de bepalingen van de Titels II, III en IV geplaatst.

Artikel 12ter

Opdrachten voor verrichten van in bijlage XVIB opgenomen diensten worden overeenkomstig de artikelen 13 en 18 geplaatst.

Artikel 12quater

Opdrachten die betrekking hebben op zowel in bijlage XVIA als in bijlage XVIB opgenomen diensten, worden overeenkomstig de bepalingen van de Titels II, III en IV geplaatst, indien de waarde van de in bijlage XVIA opgenomen diensten groter is dan die van de diensten welke in bijlage XVIB zijn opgenomen. Indien dit niet het geval is, worden zij overeenkomstig de artikelen 13 en 18 geplaatst.

TITEL II

TECHNISCHE SPECIFICATIES EN NORMEN

Artikel 13

1. De aanbestedende diensten vermelden de technische specificaties in de algemene stukken of in het bestek voor elke opdracht.
2. De technische specificaties worden vastgesteld door verwijzing naar Europese specificaties, indien deze bestaan.
3. Bij gebreke van Europese specificaties moeten de technische specificaties, voor zover mogelijk, worden vastgesteld door verwijzing naar andere in de Gemeenschap gebruikte normen.
4. De aanbestedende diensten stellen de extra specificaties vast die nodig zijn ter aanvulling van de Europese specificaties of de andere normen. Daartoe geven zij de voorkeur aan specificaties die betrekking hebben op eisen inzake prestaties in plaats van conceptuele of beschrijvende eigenschappen, tenzij zij deze specificaties om objectieve redenen voor de uitvoering van de opdracht niet geschikt achten.
5. Tenzij dergelijke specificaties voor het voorwerp van de opdracht strikt noodzakelijk zijn, kunnen geen technische specificaties worden gebruikt die producten van een bepaald fabrikaat of een bepaalde herkomst, dan wel bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. Het is met name verboden te verwijzen naar merken, octrooien of typen, of een bepaalde oorsprong of herkomst; een dergelijke verwijzing, vergezeld van de vermelding "of daaraan gelijkwaardig" is evenwel toegestaan wanneer het voorwerp van de opdracht niet op een andere wijze met voldoende nauwkeurige, voor alle betrokkenen

volkomen begrijpelijke specificaties omschreven kan worden.

6. De aanbestedende diensten kunnen afwijken van lid 2, indien :

- a) het technisch onmogelijk is om de overeenstemming van een produkt met die Europese specificaties afdoende vast te stellen;
- b) de toepassing van lid 2 afbreuk doet aan de toepassing van Richtlijn 86/361/EEG van de Raad van 24 juli 1986 betreffende de eerste fase van de wederzijdse erkenning van goedkeuringen van eindapparatuur voor telecommunicatie⁽¹⁾ of van Beschikking 87/95/EEG van de Raad van 22 december 1986 betreffende de normalisatie op het gebied van de informatietechnologieën en de telecommunicatie⁽²⁾;
- c) bij de aanpassing van de bestaande praktijken aan de Europese specificaties, deze Europese specificaties de aanbestedende dienst zouden verplichten tot de aanschaf van materiaal dat incompatibel is met de reeds in gebruik zijnde apparatuur of zou leiden tot buitensporig hoge kosten of tot onevenredig grote technische moeilijkheden. De aanbestedende diensten kunnen echter slechts gebruik maken van deze afwijking in het kader van een welomschreven en schriftelijk vastgestelde strategie met het oog op een overgang naar Europese specificaties;
- d) de betrokken Europese specificatie ongeschikt is voor de overwogen bijzondere toepassing of indien daarin geen rekening is gehouden met de technische ontwikkelingen die zich sinds de vaststelling van die specificatie hebben voorgedaan. De aanbestedende diensten die deze afwijking toepassen, delen aan de bevoegde normalisatie-instelling of aan een andere instelling die bevoegd is tot herziening van de Europese specificaties de redenen mee waarom zij de Europese specificaties niet geschikt achten en verzoeken deze te herzien;

(1) PB nr. L 217 van 5.8.1986, blz. 21

(2) PB nr. L 36 van 7.2.1987, blz. 31

e) het betrokken project werkelijk innoverend van aard is en daarvoor het gebruik van bestaande Europese specificaties niet dienstig zou zijn.

7. De overeenkomstig artikel 16, lid 1, onder a), of artikel 16, lid 2, onder a), bekendgemaakte aankondigingen vermelden de toepassing van lid 6.
8. Dit artikel laat de verplichte technische voorschriften, voor zover deze verenigbaar zijn met het Gemeenschapsrecht, onverlet.

Artikel 14

1. De aanbestedende diensten delen de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters desgevraagd de technische specificaties mede die regelmatig in hun opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken of voor verrichten van diensten worden beoogd, of de technische specificaties die zij voornemens zijn toe te passen op opdrachten waarover periodieke indicatieve aankondigingen in de zin van artikel 17 worden gepubliceerd.
2. Indien deze technische specificaties gebaseerd zijn op documenten waarover belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters kunnen beschikken, is het voldoende indien de referentie hiervan wordt vermeld.

TITEL III

PROCEDURES VOOR HET PLAATSEN VAN OPDRACHTEN

Artikel 15

1. Aanbestedende diensten kunnen een keuze maken uit de in artikel 1, lid 7, genoemde procedures, mits, behoudens het in lid 2 bepaalde, een oproep tot mededinging overeenkomstig artikel 16 is gedaan.
2. Aanbestedende diensten kunnen in de volgende gevallen gebruik maken van een procedure zonder voorafgaande oproep tot mededinging :

- a) indien geen aanbiedingen of geen geschikte aanbiedingen zijn gedaan in het kader van een procedure met voorafgaande oproep tot mededinging, voor zover de oorspronkelijke voorwaarden van de opdracht niet ingrijpend zijn gewijzigd;
- b) indien een opdracht uitsluitend wordt geplaatst ten behoeve van onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling en niet met het doel winst te maken dan wel de kosten van onderzoek of ontwikkeling te dekken en voor zover de plaatsing van een dergelijke opdracht niet verhindert dat een oproep tot mededinging wordt gedaan voor latere opdrachten waarmee dit doel wel wordt beoogd;
- c) wanneer de opdracht om technische of artistieke redenen of wegens de bescherming van alleenrechten slechts door een bepaalde leverancier, aannemer of dienstverrichter kan worden uitgevoerd;
- d) in strikt noodzakelijke gevallen waarin dringende spoed, voortvloeiende uit gebeurtenissen die door de betrokken aanbestedende diensten niet konden worden voorzien, de inachtneming van de voor openbare of niet-openbare procedures gestelde termijnen onmogelijk maakt;
- e) in het geval van opdrachten voor leveringen ten behoeve van door de oorspronkelijke leverancier verrichte aanvullende leveringen die bestemd zijn hetzij voor de gedeeltelijke vernieuwing van veelvuldig gebruikte leveringen of installaties, hetzij voor de uitbreiding van bestaande leveringen of installaties, indien verandering van leverancier de aanbestedende dienst ertoe zou verplichten apparatuur aan te schaffen met andere technische eigenschappen, zodat onverenigbaarheid ontstaat of bij gebruik en onderhoud zich onevenredige technische moeilijkheden voordoen;
- f) voor aanvullende werken of diensten die noch in het oorspronkelijke ontwerp, noch in de eerste gegunde opdracht waren opgenomen, maar die ten gevolge van een onvoorziene omstandigheid noodzakelijk zijn geworden voor

de uitvoering van deze opdracht, mits de gunning geschiedt aan de aannemer of dienstverrichter die de eerste opdracht uitvoert :

- wanneer deze aanvullende werken of diensten technisch of economisch niet los van de hoofdopdracht kunnen worden uitgevoerd zonder de aanbestedende diensten grote ongemakken te bezorgen;

- of wanneer deze aanvullende werken of diensten, hoewel zij kunnen worden gescheiden van de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht, strikt noodzakelijk zijn om die te perfectioneren;

g) in het geval van opdrachten voor de uitvoering van werken, indien het gaat om nieuwe werken bestaande uit het herhalen van soortgelijke werken die door dezelfde aanbestedende diensten opgedragen zijn aan de aannemer die belast is geweest met een eerdere opdracht, mits deze werken overeenstemmen met een basisproject en dit project het voorwerp vormde van een eerste opdracht die na een oproep tot mededinging werd geplaatst. De mogelijkheid om deze procedure toe te passen moet reeds bij het uitschrijven van de aanbesteding van het eerste project worden vermeld, en het totale voor de volgende werken geraamde bedrag dient door de aanbestedende diensten in aanmerking te worden genomen voor de toepassing van artikel 12;

h) voor op een goederenmarkt genoteerde en aangekochte goederen;

i) voor opdrachten die worden geplaatst op basis van een raamovereenkomst, voor zover is voldaan aan de in artikel 5, lid 2, genoemde voorwaarde;

j) voor opportuniteitsaankopen, wanneer zich gedurende zeer korte tijd een bijzonder voordelige gelegenheid tot aankopen voordoet en de te betalen prijs aanzienlijk lager ligt dan normaliter op de markt het geval is;

k) voor de aankoop, onder bijzonder voordelige voorwaarden, hetzij bij een leverancier die zijn handelsactiviteiten stopzet, hetzij bij curatoren of

vereffenaars in geval van faillissementen, gerechtelijke akkoorden tussen partijen of soortgelijke procedures overeenkomstig de nationale wet- of regelgeving;

- 1) indien de opdracht voor verrichten van diensten voortvloeit uit een overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn georganiseerde prijsvraag voor ontwerpen en volgens de toepasselijke voorschriften aan een van de winnaars van die prijsvraag moet worden gegund, mits alle winnaars van de prijsvraag aan de aanbestedingsprocedure deelnemen.

Artikel 16

1. Voor opdrachten voor leveringen, voor uitvoering van werken of voor verrichten van diensten kan de oproep tot mededinging geschieden :

- a) via een overeenkomstig bijlage XII, A, B of C, opgestelde aankondiging, of
- b) via een overeenkomstig bijlage XIV opgestelde indicatieve periodieke aankondiging, of
- c) via een overeenkomstig bijlage XIII opgestelde mededeling inzake het bestaan van een erkenningssysteem.

2. Wanneer een oproep tot mededinging geschiedt door middel van een indicatieve periodieke aankondiging :

- a) moet de aankondiging specifiek verwijzen naar leveringen, werken of diensten waarop de te plaatsen opdracht betrekking heeft;
- b) moet in de aankondiging worden vermeld dat deze opdracht zal worden geplaatst middels een niet-openbare procedure of een procedure van gunning via onderhandelingen, waarbij achteraf geen bericht van aanbesteding wordt bekendgemaakt, en worden de belangstellende bedrijven verzocht hun belangstelling schriftelijk kenbaar te maken;

c) verzoeken de aanbestedende diensten nadien alle gegadigden hun belangstelling te bevestigen aan de hand van nadere gegevens betreffende de betrokken opdracht, alvorens met de selectie van de inschrijvers of deelnemers aan de onderhandelingen te beginnen.

3. Wanneer een oproep tot mededinging plaatsvindt via een mededeling inzake het bestaan van een erkenningssysteem, worden de inschrijvers bij een niet-openbare procedure of de deelnemers aan een procedure van gunning via onderhandelingen gekozen uit de volgens dat systeem in aanmerking komende gegadigden.

4. Voor prijsvragen voor ontwerpen geschiedt de oproep tot mededinging langs de weg van een overeenkomstig bijlage XVII opgestelde aankondiging.

5. De in dit artikel bedoelde aankondigingen worden bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Artikel 17

1. De aanbestedende diensten maken door middel van een periodieke indicatieve aankondiging ten minste eenmaal per jaar het volgende bekend :

a) in het geval van opdrachten voor leveringen, alle opdrachten per produktensector die zij voornemens zijn in de loop van de komende twaalf maanden te plaatsen en waarvan de geraamde waarde, gelet op artikel 12, 750.000 ecu of meer bedraagt;

b) in het geval van opdrachten voor de uitvoering van werken, de hoofdkenmerken van de opdrachten die de aanbestedende diensten voornemens zijn te plaatsen en waarvan de geraamde waarde niet lager is dan de in artikel 12, lid 1, vastgestelde drempel;

c) in het geval van opdrachten voor verrichten van diensten, het totaalbedrag van de opdrachten voor diensten voor elk van de in

bijlage XVIA vermelde dienstencategorieën die zij voornemens zijn in de loop van de komende twaalf maanden te plaatsen en waarvan de geraamde totale waarde, gelet op artikel 12, 750 000 ecu of meer bedraagt.

2. De aankondiging wordt opgesteld overeenkomstig bijlage XIV en wordt bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.
3. Wanneer de aankondiging wordt gebruikt als oproep tot mededinging, overeenkomstig artikel 16, lid 1, onder b), moet die ten hoogste twaalf maanden vóór de datum van verzending van de in artikel 16, lid 2, onder c), bedoelde uitnodiging zijn gepubliceerd. De aanbestedende dienst houdt zich voorts aan de in artikel 20, lid 2, vastgestelde termijnen.
4. De aanbestedende diensten kunnen met name periodieke indicatieve aankondigingen over belangrijke projecten publiceren, zonder de reeds eerder in een indicatieve periodieke aankondiging vervatte informatie te herhalen, mits duidelijk wordt vermeld dat deze aankondigingen een aanvulling zijn.

Artikel 17 bis

1. Voor prijsvragen voor ontwerpen geldt dat wanneer als afzonderlijke procedure een prijsvraag voor ontwerpen wordt uitgeschreven, deze voorschriften echter slechts van toepassing zijn, indien met het totale bedrag aan prijzengeld en betalingen aan deelnemers ten minste 200 000 ecu is gemoeid.
2. De toelating van deelnemers aan prijsvragen voor ontwerpen wordt niet beperkt naar grondgebied van een Lid-Staat of naar een deel daarvan.
3. Bij prijsvragen met een beperkt aantal deelnemers past de aanbestedende dienst de voorschriften van artikel 25 toe.
4. De jury mag uitsluitend bestaan uit personen die geen financiële bindingen hebben met, noch in bijzondere betrekkingen staan tot deelnemers aan de

prijsvraag. Indien van de deelnemers aan een prijsvraag een bijzondere beroepsbekwaamheid wordt geëist, moet de meerderheid van de juryleden diezelfde bekwaamheid hebben. De jury is autonoom in haar besluiten. De jury besluit aan de hand van de op anonieme wijze ingediende ontwerpen en uitsluitend op grond van de in de uitnodiging tot het indienen van ontwerpen in de zin van bijlage XVII vermelde criteria.

5. De Lid-Staten kunnen de aanbestedende diensten ertoe verplichten op de prijsvraag volgende opdrachten aan een van de winnaars van een prijsvraag voor ontwerpen te gunnen.

Artikel 18

1. De aanbestedende diensten die een opdracht hebben geplaatst of een prijsvraag voor ontwerpen hebben gehouden, doen de Commissie binnen twee maanden na de plaatsing ervan onder de door de Commissie overeenkomstig de procedure van artikel 32 te bepalen voorwaarden, mededeling van het resultaat van de gunningsprocedure door middel van een overeenkomstig bijlage XV of bijlage XVIII opgestelde aankondiging.
2. De in afdeling I van bijlage XV of in bijlage XVIII verstrekte gegevens worden bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen. In dit verband eerbiedigt de Commissie het gevoelige commerciële karakter waarop door aanbestedende diensten bij de toezending van deze gegevens betreffende de punten 6 en 9 van bijlage XV is gewezen.
3. Aanbestedende diensten die de bepalingen van artikel 15, lid 2, onder b), toepassen of opdrachten voor in bijlage XVIB opgenomen diensten plaatsen, behoeven onder punt 3 van bijlage XV slechts de hoofdbenaming van het voorwerp van de opdracht in de zin van de indeling van bijlage XVIA te vermelden.
4. De in afdeling II van bijlage XV verstrekte gegevens worden niet bekendgemaakt, behalve, in vereenvoudigde vorm, voor statistische doeleinden.

Artikel 19

1. De aanbestedende diensten moeten de datum van verzending van de in de artikelen 15 tot en met 18 bedoelde aankondigingen kunnen aantonen.
2. De aankondigingen worden onverkort in de oorspronkelijke taal in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen en via de TED-databank bekendgemaakt. Een samenvatting met de belangrijkste gegevens van iedere aankondiging wordt in de andere officiële talen van de Gemeenschap gepubliceerd, maar slechts de tekst in de oorspronkelijke taal is authentiek.
3. Het Bureau voor officiële publikaties van de Europese Gemeenschappen publiceert de aankondigingen uiterlijk twaalf dagen na toezending. In uitzonderlijke gevallen zal het, op verzoek van de aanbestedende dienst en op voorwaarde dat de aankondiging via de elektronische post, telefax of telex aan het Bureau werd toegezonden, zich beijveren de in artikel 16, lid 1, onder a), bedoelde aankondiging binnen een termijn van vijf dagen te publiceren. Ieder nummer van het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen waarin één of meer aankondigingen zijn opgenomen, bevat tevens het model of de modellen waarnaar de bekendgemaakte aankondigingen zijn opgemaakt.
4. De kosten van bekendmaking van de aankondigingen in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen komen voor rekening van de Gemeenschappen.
5. Opdrachten of prijsvragen voor ontwerpen waarvoor overeenkomstig artikel 16, lid 1 of lid 4, een aankondiging in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen wordt bekendgemaakt, mogen niet op enige andere wijze openbaar worden gemaakt voordat de aankondiging is verzonden naar het Bureau voor Officiële Publikaties van de Europese Gemeenschappen. Deze bekendmakingen mogen geen andere gegevens bevatten dan die welke in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen zijn opgenomen.

Artikel 20

1. Bij openbare procedures wordt de termijn voor de ontvangst van de aanbiedingen door de aanbestedende diensten vastgesteld op ten minste 52 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging. Deze termijn voor de ontvangst kan tot 36 dagen worden teruggebracht, indien de aanbestedende diensten een aankondiging hebben gepubliceerd overeenkomstig artikel 17, lid 1.
2. Bij niet-openbare procedures en procedures van gunning via onderhandelingen met voorafgaande oproep tot mededinging, gelden de volgende regels :
 - a) de termijn voor de ontvangst van de aanvragen tot deelneming die worden gedaan in antwoord op een uit hoofde van artikel 16, lid 1, onder a), gepubliceerde aankondiging, of in antwoord op een uitnodiging van een aanbestedende dienst overeenkomstig artikel 16, lid 2, onder c), is in het algemeen ten minste vijf weken te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging, en mag in geen geval korter zijn dan de in artikel 19, lid 3, bedoelde termijn van publikatie plus tien dagen;
 - b) de termijn voor de ontvangst van de aanbiedingen kan in onderling overleg tussen de aanbestedende dienst en de uitgekozen gegadigden worden vastgesteld, mits alle gegadigden evenveel tijd krijgen om hun aanbieding voor te bereiden en in te dienen;
 - c) indien het niet mogelijk is overeenstemming te bereiken over de termijn voor de ontvangst van de aanbiedingen, stelt de aanbestedende dienst een termijn vast die in het algemeen ten minste drie weken en in geen geval minder dan tien dagen bedraagt, te rekenen vanaf de datum van verzending van de schriftelijke uitnodiging; bij de duur van de termijn wordt met name rekening gehouden met de in artikel 22, lid 3, vermelde factoren.

Artikel 21

In het bestek kan de aanbestedende dienst de inschrijver verzoeken hem in zijn aanbieding mee te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is aan derden in onderaanbesteding te geven.

Deze mededeling laat het probleem van de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.

Artikel 22

1. Voor zover tijdig aangevraagd moeten de aanbestedende diensten als regel de leveranciers, aannemers of dienstverrichters binnen zes dagen na ontvangst van het verzoek het bestek en de daarbij behorende stukken toezenden.
2. Voor zover tijdig aangevraagd, verstrekken de aanbestedende diensten de aanvullende inlichtingen over het bestek uiterlijk zes dagen voor het verstrijken van de termijn waarbinnen de aanbiedingen worden ingewacht.
3. Indien dee aanbiedingen pas kunnen worden ingediend na bestudering van een omvangrijke documentatie, bij voorbeeld uitgebreide technische specificaties, na bezichtiging op de plaats zelf, of na inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken, wordt hiermede rekening gehouden met het vaststellen van de termijnen.
4. De aanbestedende diensten nodigen de uitgekozen gegadigden allen tegelijk en schriftelijk uit. Bij de uitnodigingsbrief worden het bestek en de daarbij behorende stukken ingesloten. In deze brief zijn ten minste de volgende gegevens opgenomen :
 - a) het adres waar aanvullende stukken kunnen worden aangevraagd en de uiterste datum voor deze aanvraag, alsmede het eventueel ter verkrijging van genoemde stukken verschuldigde bedrag en de wijze van betaling daarvan;

- b) de uiterste datum voor de verzending van de aanbiedingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld;
 - c) een verwijzing naar de bekendgemaakte aankondiging;
 - d) de aanduiding van de eventueel bij te sluiten stukken;
 - e) de gunningscriteria indien deze niet in de aankondiging zijn vermeld;
 - f) alle andere bijzondere voorwaarden voor deelneming aan de opdracht.
5. De aanvragen tot deelneming aan opdrachten en de uitnodigingen tot inzending van een aanbieding moeten via de snelste weg geschieden. Wanneer de aanvragen tot deelneming per telegram, telex, telefax, telefoon of langs elektronische weg plaatsvinden, moeten zij worden bevestigd per brief die wordt verzonden vóór het verstrijken van de in artikel 20, lid 1, bedoelde termijn of vóór het verstrijken van de door de aanbestedende diensten krachtens artikel 20, lid 2, vastgestelde termijnen.

Artikel 23

1. De aanbestedende dienst kan, eigener beweging of daartoe verplicht door een Lid-Staat, in het bestek aangeven bij welke dienst of diensten de inschrijvers de ter zake dienende informatie kunnen krijgen over de verplichtingen ten aanzien van de bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die in de Lid-Staat, de regio of de plaats waar de werken worden uitgevoerd of waar de diensten worden verricht, gelden en die van toepassing zijn op de werkzaamheden die tijdens de uitvoering van de opdracht op het werkterrein worden verricht.
2. De aanbestedende dienst die de in lid 1 vermelde informatie verstrekt,

verzoekt de inschrijvers of degenen die deelnemen aan een aanbestedingsprocedure aan te geven of zij bij de voorbereiding van hun aanbidding rekening hebben gehouden met de verplichtingen ten aanzien van de bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar de werken worden uitgevoerd of waar de diensten worden verricht. Zulks vormt geen beletsel voor de toepassing van artikel 27, lid 5, inzake de verificatie van abnormaal lage aanbiedingen.

TITEL IV

ERKENNING, SELECTIE EN GUNNING

Artikel 24

1. Aanbestedende diensten kunnen desgewenst een systeem van erkenning van geschiktheid van leveranciers, aannemers of dienstverrichters opzetten en beheren.
2. Dit systeem, dat verscheidene fasen van erkenning van geschiktheid kan omvatten, moet worden beheerd op basis van door de aanbestedende dienst omschreven objectieve criteria en regels. Deze dienst verwijst dan naar de Europese normen waar deze passend zijn. Deze criteria en regels kunnen zo nodig worden bijgewerkt.
3. Deze criteria en regels voor erkenning worden desgevraagd ter beschikking gesteld van belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters. Wanneer deze criteria en regels zijn bijgewerkt, wordt dit aan de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters meegedeeld. Wanneer een aanbestedende dienst van oordeel is dat de erkenningsregeling van bepaalde derde diensten of lichamen aan de voorwaarden voldoet, deelt zij de namen van deze derde diensten of lichamen mee aan de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters.

4. Aanbestedende diensten moeten de aanvragers binnen een redelijke termijn op de hoogte brengen van het besluit inzake hun erkenning. Indien het erkenningsbesluit meer dan zes maanden in beslag neemt vanaf het indienen van de aanvraag om erkenning, moet de aanbestedende dienst de aanvrager binnen twee maanden na deze indiening mededeling doen van de redenen waarom deze termijn langer moet zijn en van de datum waarop zijn aanvraag zal worden aanvaard dan wel afgewezen.
5. Bij het nemen van hun besluit over de erkenning of wanneer de erkenningscriteria en -regels worden bijgewerkt, mogen de aanbestedende diensten niet :
 - aan bepaalde leveranciers, aannemers of dienstverrichters administratieve, technische of financiële voorwaarden opleggen die niet aan andere worden opgelegd;
 - proeven of bewijzen eisen die een doublure zouden vormen met reeds beschikbare objectieve bewijzen.
6. Indieners van een aanvraag tot erkenning aan wie de erkenning wordt geweigerd, moeten van dit besluit en van de redenen voor die weigering in kennis worden gesteld. Deze redenen moeten gebaseerd zijn op de in lid 2 vermelde erkenningscriteria.
7. Er wordt een lijst van erkende leveranciers, aannemers of dienstverrichters bewaard, die volgens het type van opdrachten waarvoor de erkenning geldt in categorieën kan worden ingedeeld.
8. De aanbestedende diensten kunnen de erkenning van een leverancier, een aannemer of een dienstverrichter slechts beëindigen om redenen die berusten op de in lid 2 vermelde criteria. Het voornemen om een erkenning te beëindigen, alsmede de reden(en) daartoe moeten de leverancier, aannemer of dienstverrichter vooraf schriftelijk ter kennis worden gebracht.

9. Aangaande de erkenningsregeling moet overeenkomstig bijlage XIII een aankondiging worden opgesteld die in het Publikatieblad van de Europese

Gemeenschappen bekend wordt gemaakt en waarin het doel van de regeling en de wijze waarop inzage kan worden verkregen in de desbetreffende regels worden aangegeven. Wanneer de regeling een geldigheidsduur van langer dan drie jaar heeft, moet de aankondiging jaarlijks worden bekendgemaakt. Wanneer de regeling van kortere duur is, volstaat een eenmalige aankondiging.

Artikel 25

1. Aanbestedende diensten die de gegadigden selecteren voor een niet-openbare aanbestedingsprocedure of een procedure van gunning via onderhandelingen, doen zulks in overeenstemming met de door hen omschreven objectieve criteria en regels, die ter beschikking staan van de belangstellende leveranciers, aannemers of dienstverrichters.
2. De gehanteerde criteria kunnen ook de uitsluitingscriteria omvatten als weergegeven in artikel 23 van Richtlijn 77/305/EEG en in artikel 20 van Richtlijn 77/62/EEG.
3. De criteria kunnen zijn gebaseerd op de objectieve noodzaak voor de aanbestedende dienst om de gegadigden te beperken tot een aantal dat gerechtvaardigd wordt door het noodzakelijke evenwicht tussen enerzijds de specifieke kenmerken van de aanbestedingsprocedure en anderzijds de middelen die daarvoor vereist zijn. Wel dient echter bij de vaststelling van het aantal gegadigden voldoende concurrentie te worden gewaarborgd.

Artikel 25 bis

Indien de aanbestedende dienst de overlegging verlangt van een door een onafhankelijke instantie opgestelde verklaring dat de dienstverrichter aan bepaalde normen inzake kwaliteitsbewaking voldoet, dient deze te verwijzen naar

kwaliteitsbewakingsregelingen die op de Europese normenreeks EN 29000 zijn gebaseerd en die zijn gecertificeerd door instanties die voldoen aan de Europese normenreeks EN 45000. De aanbestedende diensten erkennen gelijkwaardige verklaringen van in andere Lid-Staten gevestigde instanties.

Zij aanvaarden eveneens andere bewijzen inzake gelijkwaardige maatregelen op het gebied van de kwaliteitsbewaking van dienstverrichters die niet voor dergelijke verklaringen in aanmerking komen of die niet binnen de gestelde termijnen dergelijke verklaringen kunnen verkrijgen.

Artikel 26

1. Combinaties van leveranciers, aannemers of dienstverrichters mogen inschrijven op of onderhandelen over een aanbesteding. De omvorming van dergelijke

combinaties tot een bepaalde rechtsvorm kan niet worden geëist voor de inschrijving of de onderhandeling, maar de gekozen combinatie kan wel worden verplicht tot deze omvorming indien de opdracht aan haar wordt gegund, voor zover omvorming noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de opdracht.

2. Gegadigden of inschrijvers die krachtens de wetgeving van de Lid-Staat waarin zij zijn gevestigd, gerechtigd zijn de betrokken diensten te verrichten, mogen niet worden afgewezen louter op grond dat zij, krachtens de wetgeving van de Lid-Staat waarin de opdracht wordt gegund, een natuurlijke dan wel een rechtspersoon moeten zijn.

3. Van rechtspersonen kan worden verlangd dat zij in de inschrijving of in het verzoek tot deelneming de namen en de ter zake dienende beroepsbekwaamheden van het personeel dat met het verrichten van de dienst wordt belast, vermelden.

Artikel 27

1. Onverminderd de nationale wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen

betreffende de vergoeding van bepaalde diensten, zijn de criteria aan de hand waarvan de aanbestedende diensten een opdracht gunnen :

a) hetzij de economisch voordeligste aanbieding, waarbij verschillende criteria worden gehanteerd, zoals : leveringstermijn, uitvoeringstermijn, gebruikskosten, rentabiliteit, kwaliteit, welstand en functionaliteit, technische waarde, de service na verkoop en technische bijstand, verbintenissen met betrekking tot reserveonderdelen, gewaarborgde materiaalvoorziening en prijs;

b) hetzij alleen de laagste prijs.

2. In het in lid 1, onder a), bedoelde geval vermelden de aanbestedende diensten in het bestek of in de oproep tot mededinging, alle gunningscriteria die zij voornemens zijn te hanteren, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht.

3. Indien de economisch voordeligste aanbieding als gunningscriterium wordt gehanteerd, kunnen de aanbestedende diensten door de inschrijvers voorgestelde varianten in aanmerking nemen indien deze voldoen aan de door de aanbestedende diensten geëiste minimumspecificaties. De aanbestedende

diensten vermelden in het bestek de minimumspecificaties waaraan deze varianten moeten voldoen, alsmede hoe deze moeten worden ingediend. Indien varianten niet zijn toegestaan, geven de aanbestedende diensten dat in het bestek aan.

4. Aanbestedende diensten kunnen een door een inschrijver voorgestelde variant niet weigeren uitsluitend omdat die werd opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn vastgesteld onder verwijzing naar Europese specificaties of onder verwijzing naar nationale technische specificaties die zijn erkend in overeenstemming te zijn met de fundamentele voorschriften in de zin van Richtlijn 89/106/EEG.

5. Indien voor een bepaalde opdracht aanbiedingen worden gedaan die in verhouding tot de prestatie abnormaal laag lijken, verzoekt de aanbestedende dienst, alvorens deze te kunnen afwijzen, schriftelijk om door hem dienstig geachte preciseringen over de bestanddelen van de aanbidding en onderzoekt hij deze bestanddelen, waarbij hij rekening houdt met de verstrekte motivering. Hij kan verlangen dat binnen een redelijke termijn wordt geantwoord.

De aanbestedende dienst kan motiveringen in aanmerking nemen die zijn gebaseerd op objectieve factoren, zoals de zuinigheid van het bouw- of produktieprocédé, de gekozen technische oplossingen, uitzonderlijk gunstige omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren voor de uitvoering van de opdracht of het oorspronkelijke karakter van het produkt of het werk dat de inschrijver aanbiedt.

Aanbiedingen die abnormaal laag zijn als gevolg van de ontvangst van staatssteun kunnen door de aanbestedende diensten pas dan worden afgewezen als zij de inschrijver hebben geraadpleegd en deze niet kon aantonen dat de steun in kwestie overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het Verdrag ter kennis van de Commissie is gebracht of door de Commissie is goedgekeurd. Aanbestedende diensten die een inschrijving om deze redenen afwijzen, stellen de Commissie daarvan in kennis.

6. Bij een inschrijving op een opdracht voor verrichten van diensten door een overheidsdienst of een overheidsonderneming onderzoekt de aanbestedende dienst met name of de inschrijving wordt beïnvloed door de verstrekking van openbare middelen in de vorm van :

- a) vergoeding van bedrijfsverliezen;
- b) kapitaalinbreng of dotatie;
- c) inbreng à fonds perdu en leningen tegen gunstige voorwaarden;

- d) verlening van financiële voordelen door het achterwege laten van de inning van winsten of vorderingen;
- e) het afzien van een normale beloning voor de aangewende openbare middelen;
- f) vergoeding van door overheden opgelegde lasten.

Indien de aanbestedende dienst voornemens is een opdracht te gunnen aan een inschrijver wiens inschrijving door één van deze elementen wordt beïnvloed, stelt hij de Commissie daarvan in kennis.

Artikel 28

1. Artikel 27, lid 1, is niet van toepassing indien een Lid-Staat de gunning van opdrachten baseert op andere criteria die deel uitmaken van voorschriften die op het ogenblik van de vaststelling van deze richtlijn van kracht waren en die ertoe strekken voorrang te verlenen aan bepaalde inschrijvers, mits deze voorschriften met het Verdrag verenigbaar zijn.
2. Onverminderd het in lid 1 bepaalde vormt deze richtlijn tot en met 31 december 1992 geen beletsel voor de toepassing van bestaande nationale voorschriften betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen en de uitvoering van werken die de vermindering van de regionale ongelijkheid en de bevordering van de werkgelegenheid beogen in achtergebleven gebieden en in gebieden met teruglopende industriële bedrijvigheid, mits de betrokken voorschriften verenigbaar zijn met het Verdrag en met de internationale verplichtingen van de Gemeenschap.

Artikel 29

1. Dit artikel is van toepassing op aanbiedingen die produkten bevatten van oorsprong uit derde landen waarmee de Gemeenschap niet in multilateraal of bilateraal kader een overeenkomst heeft gesloten die de communautaire

ondernemingen op vergelijkbare wijze daadwerkelijk toegang verschaft tot de markten van deze derde landen, zulks onverminderd de verplichtingen van de Gemeenschap of van haar Lid-Staten ten aanzien van derde landen.

2. Iedere aanbidding die wordt ingediend met het oog op de gunning van een opdracht voor leveringen, kan worden afgewezen wanneer het aandeel van de uit derde landen afkomstige goederen, waarvan de oorsprong wordt vastgesteld overeenkomstig Verordening (EEG) nr. 802/68 van de Raad van 27 juni 1968 betreffende de gemeenschappelijke definitie van het begrip "oorsprong van goederen"⁽¹⁾, laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 3860/87⁽²⁾, meer dan 50 % uitmaakt van de totale waarde van de goederen waarop deze aanbidding betrekking heeft. Voor de toepassing van dit artikel wordt de programmatuur die in de apparatuur voor telecommunicatienetten wordt gebruikt, beschouwd als goederen.
3. Behoudens het in lid 4 bepaalde wordt, wanneer twee of meer aanbiddingen volgens de gunningscriteria van artikel 27 gelijkwaardig zijn, de voorkeur gegeven aan de aanbidding die niet krachtens lid 2 kan worden afgewezen. Voor de toepassing van dit artikel wordt het bedrag van de aanbidding als gelijkwaardig beschouwd, indien het prijsverschil niet meer bedraagt dan 3 %.
4. Aan een aanbidding zal echter niet overeenkomstig lid 3 de voorkeur worden gegeven indien de aanbestedende dienst hierdoor genoodzaakt zou zijn apparatuur aan te schaffen met technische kenmerken die afwijken van de bestaande apparatuur, en dit tot onverenigbaarheid of tot technische moeilijkheden bij het gebruik of het onderhoud zou leiden of buitensporige kosten met zich zou brengen.
5. Voor de toepassing van dit artikel worden voor de bepaling van het in lid 2 bedoelde aandeel van uit derde landen afkomstige goederen, de derde landen buiten beschouwing gelaten ten gunste waarvan de toepassing van deze richtlijn bij een besluit van de Raad overeenkomstig lid 1 is uitgebreid.

(1) PB nr. L 148 van 28.6.1968, blz. 1

(2) PB nr. L 363 van 23.12.1987, blz. 30

6. De Commissie brengt jaarlijks en voor de eerste keer tijdens de tweede helft van 1991 bij de Raad verslag uit over de vooruitgang die is geboekt bij de multilaterale of bilaterale onderhandelingen over de toegang van de communautaire ondernemingen tot de markten van de derde landen op de onder deze richtlijn vallende gebieden, over alle ingevolge deze onderhandelingen bereikte resultaten, alsmede over de daadwerkelijke toepassing van alle gesloten overeenkomsten.

In het licht van deze ontwikkelingen kan de Raad, op voorstel van de Commissie en met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, de bepalingen van dit artikel wijzigen.

Artikel 29 bis

1. De Lid-Staten stellen de Commissie in kennis van de algemene moeilijkheden, in feite of rechtens, die hun ondernemingen ondervinden om in derde landen opdrachten voor verrichten van diensten toegewezen te krijgen.
2. De Commissie dient, voor de eerste maal vóór 31 december 1992 en vervolgens periodiek, bij de Raad een verslag in betreffende de openstelling van opdrachten voor verrichten van diensten in derde landen, alsook betreffende de stand van de onderhandelingen die daarover, met name in het kader van de GATT, met derde landen worden gevoerd.
3. Indien de Commissie, hetzij op grond van de in lid 2 bedoelde verslagen, hetzij op basis van andere informatie, vaststelt dat met betrekking tot het plaatsen van opdrachten voor verrichten van diensten,
 - a) een derde land de ondernemingen van de Gemeenschap geen toegang verleent die vergelijkbaar is met die welke de Gemeenschap toekent aan ondernemingen van dat derde land,
 - b) de ondernemingen van de Gemeenschap in een derde land geen nationale behandeling krijgen die dezelfde concurrentiemogelijkheden biedt als die welke aan binnenlandse ondernemingen worden geboden, of

c) een derde land ondernemingen van andere derde landen gunstiger behandelt dan ondernemingen van de Gemeenschap,

kan zij onderhandelingen openen om dit euvel te verhelpen.

4. In de in lid 3 bedoelde gevallen kan de Commissie, naast de in dat lid genoemde maatregelen, besluiten dat het gunnen van opdrachten voor verrichten van diensten aan :

a) ondernemingen waarop de wetgeving van het betrokken derde land van toepassing is;

b) ondernemingen die met ondernemingen als onder a) bedoeld zijn verbonden en die hun statutaire zetel in de Gemeenschap hebben, maar die geen daadwerkelijke en duurzame band met de economie van een Lid-Staat hebben;

c) ondernemingen die inschrijvingen indienen welke betrekking hebben op diensten die hun oorsprong hebben in het betrokken derde land,

moet worden opgeschort of beperkt gedurende een in het besluit aan te geven periode. De Commissie kan de passende maatregelen op eigen initiatief dan wel op verzoek van een Lid-Staat nemen, na overleg met de Lid-Staten overeenkomstig de procedure van artikel 32, leden 5, 6 en 7. Indien de Commissie door een Lid-Staat wordt verzocht op te treden, neemt zij een besluit binnen ten hoogste drie maanden na ontvangst van dit verzoek.

Zij stelt de Raad en de Lid-Staten van de genomen besluiten in kennis.

Iedere Lid-Staat kan het besluit van de Commissie binnen ten hoogste vier weken na de datum van het besluit aan de Raad voorleggen.

De Raad kan binnen ten hoogste drie maanden na deze voorlegging met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een andersluidend besluit nemen.

5. Dit artikel laat de verplichtingen van de Gemeenschap of van de Lid-Staten ten opzichte van derde landen onverlet.

TITEL V

SLOTBEPALINGEN

Artikel 30

1. De waarde in nationale valuta van de in artikel 12 genoemde drempels wordt in principe om de twee jaar herzien; voor wat betreft de drempels voor opdrachten voor leveringen geschiedt dit met ingang van de in Richtlijn 77/62/EEG vastgestelde datum en voor wat betreft de drempels voor opdrachten voor de uitvoering van werken met ingang van de in Richtlijn 71/305/EEG vastgestelde datum. Deze waarden worden berekend op de grondslag van het gemiddelde van de dagelijkse waarden van de genoemde valuta in ecu over de periode van 24 maanden die eindigt op de laatste dag van oktober onmiddellijk voorafgaande aan de eerste januari waarop de herziening plaatsvindt. De waarden worden in de eerste dagen van november bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.
2. De in lid 1 beschreven berekeningswijze wordt onderzocht uit hoofde van de bepalingen van Richtlijn 77/62/EEG.

Artikel 31

1. Met betrekking tot opdrachten die worden geplaatst door aanbestedende diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, onder d), wordt de Commissie bijgestaan door een comité van raadgevende aard, namelijk het Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector, bestaande uit vertegenwoordigers van de Lid-Staten en voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie.

2. De Commissie raadpleegt dit Comité over

- a) wijzigingen in bijlage X;
- b) herziening van de waarden in nationale valuta van de drempels;
- c) krachtens internationale overeenkomsten vastgestelde regels voor het plaatsen van opdrachten;
- d) nader onderzoek van de toepassing van deze richtlijn;
- e) de bepalingen van artikel 32, lid 2, betreffende aankondigingen en statistische overzichten.

Artikel 32

- 1. De bijlagen I tot en met X worden overeenkomstig de procedure van de leden 3 tot en met 7 herzien zodat zij voldoen aan de criteria van artikel 2.
- 2. De nadere regels voor de presentatie, toezending, ontvangst, vertaling, bewaring en verspreiding van de in de artikelen 16, 17 en 18 genoemde aankondigingen en van de in artikel 34 genoemde statistische overzichten worden ter vereenvoudiging vastgesteld volgens de procedure van de leden 3 tot en met 7.
- 3. De herziene bijlagen en de nadere regels genoemd in de leden 1 en 2 worden bekendgemaakt in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.
- 4. De Commissie wordt bijgestaan door het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten en, in geval van herziening van bijlage X, door het in artikel 31 van deze richtlijn bedoelde Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector.

5. De Commissievertegenwoordiger legt het Comité een ontwerp voor van de te nemen besluiten. Het Comité brengt over dit ontwerp, zo nodig door middel van een stemming, advies uit binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen naar gelang van de urgentie van de zaak.
6. Het advies wordt in de notulen opgenomen; voorts heeft iedere Lid-Staat het recht te verzoeken dat zijn standpunt in de notulen wordt opgenomen.
7. De Commissie houdt zo veel mogelijk rekening met het door het Comité uitgebrachte advies. Zij brengt het Comité op de hoogte van de wijze waarop zij rekening heeft gehouden met zijn advies.

Artikel 33

1. De aanbestedende diensten bewaren met betrekking tot alle opdrachten de nodige informatie om later hun besluiten betreffende :
 - a) de erkenning en de selectie van de ondernemingen, leveranciers of dienstverrichters en de gunning van de opdrachten;
 - b) het hanteren van specificaties die afwijken van de Europese specificaties overeenkomstig artikel 13, lid 6;
 - c) het gebruik van procedures zonder voorafgaande oproep tot mededinging overeenkomstig artikel 15, lid 2;
 - d) het niet-toepassen van het bepaalde in de titels II, III en IV krachtens de afwijkingen bedoeld in titel I,te kunnen rechtvaardigen.
2. De informatie wordt bewaard gedurende ten minste vier jaar na de datum waarop de opdracht is gegund opdat de aanbestedende dienst gedurende dit

tijdsbestek op verzoek van de Commissie aan deze Instelling de noodzakelijke inlichtingen kan verstrekken.

Artikel 34

1. De Lid-Staten zien erop toe dat de Commissie ieder jaar op volgens de procedure van artikel 32, leden 3 tot en met 7, te bepalen wijze, een statistisch overzicht krijgt betreffende de naar Lid-Staat en naar de in de bijlage I tot en met X genoemde werkzaamhedencategorieën uitgesplitste totale waarde van de beneden de in artikel 12 genoemde drempels blijvende geplaatste opdrachten die anders onder de toepassing van deze richtlijn zouden zijn gevallen.
2. De regels worden vastgesteld overeenkomstig de procedure van artikel 32 en wel zodanig dat :
 - a) met het oog op administratieve vereenvoudiging de minder belangrijke opdrachten kunnen worden uitgesloten, voor zover de bruikbaarheid van de statistieken daaronder niet te lijden zal hebben;
 - b) de toegezonden gegevens vertrouwelijk worden behandeld.

Artikel 35

1. In Richtlijn 77/62/EEG wordt artikel 2, lid 2, als volgt gewijzigd :

"2. Deze richtlijn is niet van toepassing op

 - a) opdrachten die worden geplaatst op gebieden, vermeld in de artikelen 2, 7, 8 en 9 van Richtlijn 90/531/EEG van de Raad van 17 september 1990 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie(1) en op opdrachten die voldoen aan de voorwaarden van artikel 6, lid 2, van die richtlijn;

- b) leveringen die geheim zijn verklaard of waarvan de oplevering vergezeld moet gaan van bijzondere veiligheidsmaatregelen overeenkomstig de in de betrokken Lid-Staat van kracht zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen of wanneer de bescherming van de wezenlijke belangen van de veiligheid van die Staat zulks vereist.

(1) PB nr. L 297 van 29.10.1990, blz. 1."

2. In Richtlijn 71/305/EEG wordt artikel 3, leden 4 en 5, door de volgende bepaling vervangen :

"4. Deze richtlijn is niet van toepassing op opdrachten die worden geplaatst op de gebieden, vermeld in de artikelen 2, 7, 8 en 9 van Richtlijn 90/531/EEG van de Raad van 17 september 1990 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie(1) en op de opdrachten die voldoen aan de voorwaarden van artikel 6, lid 2, van die richtlijn.

1) PB nr. L 297 van 29.10.1991, blz. 1."

Artikel 36

Uiterlijk vier jaar na de tenuitvoerlegging van deze richtlijn onderwerpt de Commissie, in nauwe samenwerking met het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten, de wijze waarop deze richtlijn is toegepast en de werkingssfeer ervan aan een nader onderzoek en doet zo nodig voorstellen tot aanpassing ervan, in het licht van de ontwikkelingen inzake met name de voortgang bij het openstellen van de markt en het peil van de mededinging. Ten aanzien van de aanbestedende diensten die een activiteit verrichten als omschreven in artikel 2, lid 2, onder d), treedt de Commissie op in nauwe samenwerking met het Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector.

Artikel 37

1. De Lid-Staten treffen uiterlijk op 1 juli 1992 de nodige maatregelen om aan de bepalingen van deze richtlijn betreffende opdrachten voor leveringen en

voor uitvoering van werken te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

De Lid-Staten kunnen bepalen dat deze maatregelen eerst met ingang van 1 januari 1993 van toepassing zijn.

2. De Lid-Staten treffen uiterlijk op 1 januari 1993 de nodige maatregelen om aan de bepalingen van deze richtlijn betreffende opdrachten voor verrichten van diensten te voldoen.
3. Voor het Koninkrijk Spanje wordt de datum 1 januari 1993 evenwel vervangen door die van 1 januari 1996. Voor de Helleense Republiek en de Portugese Republiek wordt de datum 1 januari 1993 vervangen door die van 1 januari 1998.
4. Aanbeveling 84/550/EEG van de Raad van 12 november 1984 inzake de eerste fase van de openstelling van de markt voor overheidsopdrachten op telecommunicatiegebied⁽¹⁾ heeft met ingang van de data waarop de Lid-Staten de onderhavige richtlijn ten uitvoer leggen, geen uitwerking meer.

Artikel 37 bis

Wanneer de Lid-Staten de in de artikelen 37 en 37 bis bedoelde bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de Lid-Staten.

Artikel 38

De Lid-Staten delen de Commissie de tekst mede van alle belangrijke bepalingen van intern recht, van wetgevende en bestuursrechtelijke aard, die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

(1) PB nr. L 298 van 16.11.1984, blz. 51

Artikel 39

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De Voorzitter

FINANCIEEL MEMORANDUM

1. Omschrijving van de maatregel

Voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 90/531 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie.

2. Begrotingslijn : B5-304

3. Rechtsgrondslag

Artikelen 52, 57, lid 2, 66, 100a en 113 van het Verdrag.

4. Beschrijving van de maatregel

4.1. Specifieke doelstellingen van de maatregel

Openstelling van de opdrachten voor het verrichten van diensten door middel van harmonisatie van de nationale voorschriften inzake het plaatsen van opdrachten; doorzichtigheid van deze procedures met het oog op de fase van voorbereiding van de opdrachten, de oproep tot mededinging en de resultaten van de procedures voor het plaatsen van opdrachten.

4.2. Duur

Permanent, alhoewel de besluiten jaarlijks worden genomen.

4.3. Door de maatregel beoogde bevolkingsgroep

Bedrijven in en buiten de Gemeenschap.

5. Indeling van de uitgave

Uitgaven : niet-verplichte uitgaven, ongesplitste kredieten.

6. Soort uitgave

Zie punt 7.1.

7. Financiële gevolgen

7.1. Wijze van berekening

De bovengenoemde bedragen geven de kosten weer van ± 1.500 aankondigingen van overheidsopdrachten in 1993 (vooral bekendmakingen inzake de systemen van erkenning van geschiktheid

en de bekendmaking van geplaatste opdrachten; in mindere mate de aankondigingen van de uitnodiging tot inschrijving) en van ± 10.000 aankondigingen van overheidsopdrachten in 1994 (toename van het aantal periodieke aankondigingen en bekendmakingen van geplaatste opdrachten).

In Supplement 5 van het Publikatieblad zal iedere pagina twee aankondigingen bevatten. Als gevolg van de toepassing van de richtlijn zullen derhalve in 1993 750 extra bladzijden en in 1994 5.000 extra bladzijden worden gepubliceerd. De kosten per bladzijde bedragen 160,48 ecu en de uit deze richtlijn voortvloeiende uitgaven belopen derhalve :

..... ecu in 1993
..... ecu in 1994.

Niettemin is het moeilijk vast te stellen hoeveel de uit de tenuitvoerlegging van de richtlijn voortvloeiende bijkomende uitgaven zullen belopen. Het programma inzake de openstelling van de overheidsopdrachten omvat namelijk verscheidene maatregelen die geleidelijk in werking zullen treden en die bijkomende uitgaven met zich zullen meebrengen. Bovendien nemen de aanbestedende diensten waarop de richtlijnen die reeds van kracht zijn, betrekking hebben, hun verplichtingen inzake bekendmaking steeds vaker in acht. De inachtneming van de voorschriften inzake bekendmaking zal in de komende jaren ook beter worden doordat in alle Lid-Staten communautaire voorschriften ten uitvoer worden gelegd om bedrijven die zich door besluiten van aanbestedende diensten gediscrimineerd achten, een minimum aan juridische bescherming te waarborgen.

Daarnaast heeft de Commissie thans belangrijke maatregelen in voorbereiding waarmee wordt beoogd de aan Supplement 5 verbonden kosten, bij voorbeeld door de invoering van volledig gestandaardiseerde aankondigingen, nog sterker te verlagen.

Met de bovengenoemde bijkomende uitgaven wordt rekening gehouden in de ramingen die in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure worden voorgelegd.

7.2. Aandeel van de "minibegroting" in de kosten van de maatregel

Geen minibegroting.

7.3. Indicatief tijdschema (vastleggingskredieten)

Niet van toepassing (specifieke maatregel).

8. De in het voorstel voor een maatregel vastgelegde bepalingen ter bestrijding van fraude

De algemene bepalingen die gewoonlijk door de financiële controle worden vastgelegd.

9. Elementen van de kosten-efficiency-analyse

9.1. Beoordeling en analyse van de doelstellingen

In het Publikatieblad S (Supplement) worden (na aanpassing en vertaling) de aankondigingen van overheidsopdrachten voor leveringen, werken en diensten bekendgemaakt die door de Lid-Staten zijn

medegedeeld overeenkomstig de communautaire richtlijnen of door sommige derde landen (met name Japan, de VS en de EVA) krachtens het in het kader van de GATT gesloten protocol-overeenkomst.

Het "Supplement" zal zich in de komende jaren zeer sterk ontwikkelen, aangezien de overheidsopdrachten een fundamenteel element van de interne markt 1992 vormen. De communautaire richtlijnen zullen verder worden bijgewerkt en naar nieuwe sectoren uitgebreid.

In samenhang met de eengemaakte markt zal het "Supplement" derhalve een groel doormaken die niet te vergelijken valt met de normale voortgang van andere series van het Publikatieblad. Het leek daarom gepast de voor het Supplement bestemde kredieten in deel B van de begroting op te nemen, meer in het bijzonder in hoofdstuk 5-30 dat aan de interne markt is gewijd.

9.2. Motivering van de maatregel

Expliciet gevolg van de richtlijnen van de Raad.

9.3. Beoordeling

Zie punt 7.1.

FICHE D'IMPACT SUR LA COMPETITIVE ET L'EMPLOI

I. Titre de la proposition

Proposition de Directive modifiant la Directive 90/531/CEE relative aux procédures de passation des marchés dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications.

II. Quelle est la justification principale de la mesure?

La proposition de directive étend le régime de la directive 90/531/CEE aux services et vise à ce que les procédures de passation de marchés de services soient transparentes, et que les soumissionnaires de tous les Etats membres soient traités d'une manière non-discriminatoire.

III. Caractéristiques des entreprises concernées

En particulier:

Y-a-t-il un grand nombre de PME?

Les prestataires de certains services sont dans de nombreux cas des PME. Certains marchés couverts par la directive visent des services qui sont réservés, dans certains Etats membres, à des professions libérales comme les architectes.

Note-t-on des concentrations dans des régions

- éligibles aux aides régionales des E.M.?
Non

- éligibles au Feder?
Non

IV. Quelles sont les obligations imposées directement aux entreprises?

Aucune obligation n'est imposée aux prestataires de services.

V. Quelles sont les obligations susceptibles d'être imposées indirectement aux entreprises via les autorités locales?

Néant

VI. Y-a-t-il des mesures spéciales pour les PME? Lesquelles?

La proposition contient des éléments importants visant à:

- encourager la sous-traitance par une clause permettant aux entités adjudicatrices de tenir compte de la sous-traitance prévue par les soumissionnaires (Article 21)

- restreindre la concurrence de la part des grandes entreprises, en ce qui concerne la prestation de services réservés à des professions déterminées (Article 26 paragraphe 2), et en ce qui concerne la prise en compte de variantes (Article 27 paragraphe 3).

En ce qui concerne les critères de sélection, la directive prévoit, en outre les dispositions également prévues pour les travaux et les fournitures, des critères particulièrement favorables aux PME et aux professions libérales: le savoir faire intellectuel, l'efficacité, l'expérience et la fiabilité.

VII. Quel est l'effet prévisible

a) sur la compétitivité des entreprises?

La mesure vise à renforcer la compétitivité des prestataires de services de l'ensemble des Etats membres.

b) sur l'emploi?

Les conséquences sur l'emploi, sont susceptibles de varier d'un secteur de services à l'autre, mais peuvent toutefois être considérées comme limitées.

VIII. Les partenaires sociaux ont-ils été consultés? Quels sont leurs avis?

Les consultations ont lieu par la voie du Comité consultatif pour l'ouverture des marchés publics, au sein duquel sont représentés et l'Industrie et la Confédération Européenne des Syndicats. Les avis énoncés par les membres du Comité sont largement favorables.

ISSN 0254-1513

COM(91) 347 def.

DOCUMENTEN

NL

06

Catalogusnummer : CB-CO-91-481-NL-C

ISBN 92-77-76917-3

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
L-2985 Luxemburg